Чытайце: НАША СПРАВА ПЕРАМАГЛА | ЛЮБА ПАРТЫЗАНКА | БОЛЬШ СВЯТЛА

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 29 (499) | ГОД X | 18 ЛІПЕНЯ 1965 ГОДА | ЦАНА 60 гр.

НАСТАЎНІКІ ПАЕХАЛІ У МІНСК

Цэлы месяц будзе на курсе настаўнікаў беларускай мовы ў Мінску дваццацiасабовая група настаўнікаў з Польшчы. Іх гасцінна прыняў Педагагічны інстытут імя М. Горкага, у памяшканні якога слухаюць яны лекцый адных з лепшых беларускіх моваведаў, літаратуразнаўцаў і метадыстаў. Пасля заняткаў будуць арганізавацца экскурсіі ў музеі і іншыя мясцовасці Беларусі. Настаўнікі будуць наведваць тэатры, кіно, а таксама іншыя культурныя і грамадскія ўстановы. У сувязі са святкаваннем 21 гадавіны ПНР возьмуць яны ўдзел у гарадскім сходзе, скліканым па прычыне нашага нацыянальнага свята. (к)

У святочным настроі

З нагоды свята Адраджэння Польшчы членам, сімпатыкам БГКТ і чытачам «Нівы» складаем сардэчныя віншаванні.

ГП БГКТ
і Рэдакцыя «Нівы»

САКОЛЬСКІ ЛЁС

Мой сябра называецца Алёша і паходзіць з Гайнаўскага павета. Павёз я яго на родную Сакольшчыну — пясчанымі сцежкамі - дарожкамі да Новага Вострава, Лішчаной, Нетупы, пакрай Цюміцкіх зараснікаў. Адпачывалі ў ценю саламяных хутароў, бачылі захад сонца па-над маляўнічымі пусткамі Клябанаўскіх гораў, слухалі вечаровага звону з Крынак - мястэчка, што ў нізіне. Думалі пахадзіць па Дзеразінскіх балотах у пушчы, каб пабачыць лясных арлоў і доўга ўглядаліся ў залацістую сцяну стрункіх соснаў, ля падножжа якіх гаспадар араў сваю палоску.

Алёшка сказаў:

— Гляджу на тваю Сакольшчыну ўсё роўна, як на малюнкі ў паэме «Новая Зямля» Якуба Коласа.

Гэтымі словамі Алёша сказаў тое, што прыгожая Сакольшчына, але жыццё на ёй незайздроснае. Алёшава рацыя кідаецца ў вочы першаму лепшаму прыезджаму чалавеку. Зямля тут бедная, а вёскі заглохлыя, лясунскія. Першы подых шырокага (і багатага) свету даносіць сюды электрычнае святло, ад якога жмурацца прывыклыя да капцілак вочы, ад якога пачынае іграць і гаварыць радыё ды паказваць свае цуды-цудныя тэлевізар у вясковай школе альбо ў багацейшай хаце.

Але людзям гэтай зямлі цяпер таго ўжо замала, яны хочуць таксама лепей жыць, навучыцца лепей працаваць. У павятовых канторах падлічылі, што гаспадары купляюць у дванаццаць разоў больш штучных угнаенняў, чым чатыры гады таму назад. Лічба вучняў у СПР-ах павялічылася ўтрая — дасягнула 633 асобы. Людзі хочуць таксама выгадней жыць, нават дзяды пачынаюць ездзіць «раварамі», а маладыя матацыкламі. У канцы мінулага года было ў сакольскіх хатах 3.045 матацыклаў і налічана 89 уласных легкавых машын («таксовак»).

Але штучныя ўгнаенні не зробяць пясчаных палосак чарназёмнымі, а ўласныя матацыклы — гэта яшчэ не багацце.

Патрэбны размах, на Сакольшчыне ёсць дзе размахнуцца.

Даволі кінуць вокам на вялікія, дзікія лугі, якія вясною і летам ладзяць свой шматгалосны жабіны канцэрт пасярод паласатых палеткаў, каля крутых гасцінцаў і ў дрымучых лясных урочышчах пакрай дрыгвяністых рэчак Сакалды, Слоі, Нетупы. Астраўляне косяць сваё дзеразінскае сена па калені ў вадзе. Так званае сенаванне на Нетупе патрабуе амаль цыркавай акрабатыкі, каб не ўваліцца ў хісткую твань лапухаватых азёрцаў. Лугі сакольскія маюць асобную назву — «азярок», «на азярках», «ў азярку».

Вялікая меліярацыя — гэта вялікая будучыня для вёсак, што прыталіліся ля спечаных сонцам жвіраватых абрываў Клябанаўскіх гор, каля купяністых выганаў астроўскай «бяздонніцы». Вялікая перспектыва для ўсіх тых Астроўкаў, Востраваў, Нетуп незатопленых, Крынак з крыніцамі, Азерскіх з азяркамі, Раўкоў з равамі, у якіх цвіце водная лілея.

Адбываецца рэгуляцыя рэк Сакалды і Слоі, гаспадары памагаюць як могуць меліяратарам, вартасць іх чынаў перавышае мільёны злотых. Пяскі шостага класа ідуць пад пасадкі лесу — засаджана 1 330 гектараў. Пачалася вайна за багатае сена, за тое, каб магчы трымаць па некалькі малочных кароў і мець грошы на рукі за малако. Вялізны абшар 6.812 гектараў лугоў будзе меліяраваных і загаспадарава-

(Працяг на стар. 5)

ЗА СВАБОДУ

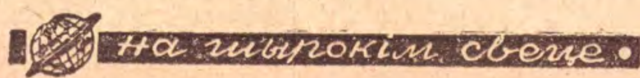
Свята Адраджэння — гэта свята радасці, свята падвядзення вынікаў пройдзенага шляху народнай уладай. Адначасова гэта свята ўспамінаў і падкрэслівання ролі тых людзей, якія наблізілі вызваленне нашай краіны не толькі ад гітлераўскіх захопнікаў, але і ад памешчыкаў і капіталістаў. За справядлівы лад, за ўладу працоўных многія змагары аддалі жыццё, многія перанеслі жахі турэмнага зняволення. Да такіх людзей належыць Трафім Панфілюк, які жыве ў вёсцы Дубічы Царкоўныя, што на Гайнаўшчыне.

Жыццёвы шлях яго — гэта змаганне з сацыяльнай і нацыянальнай несправядлівасцю. Ад 1923 года з'яўляецца ён членам Камуністычнай партыі Польшчы, супрацоўнічае з членамі Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі. Ходзіць на супольныя сустрэчы з КПЗБ-оўцамі ва ўрочышчы Бабка, дзе супольна абмяркоўваюцца планы дзейнасці. Многа было арганізавана мерапрыемстваў і акцый. Трафім Панфілюк неяк асабліва з вялікім задавальненнем расказвае аб падзеях на Ганну 9-га жніўня 1925 года. У гэты дзень у Старым Корніне вялікае царкоўнае свята. Збіралася заўсёды многа людзей. Вельмі выгадная аказія масава пазнае-

(Працяг на стар. 4)

Не спяшай ісці дадому,
Любая мая...
Нам, забыўшыся на стому,
Трэба пастаяць.

„EL DIABLO"

Гватэмала з'яўляецца дзяржаваю абшарнікаў. Два працэнты насельніцтва валодае амаль усёй зямлёй гэтай невялікай і беднай сярэднеамерыканскай рэспублікі. Ад дзесяцігоддзяў лічацца тут толькі два словы: La Frutera — Юнайтэд фрут компані. Гэтая амерыканская фірма мае ўладу амаль княжаскую, у яе руках найбольш ураджайныя землі. Прытым дыспануе большасцю чыгуначных ліній Гватэмалы.

Калі ў 1951 годзе стаў прэзідэнтам Арбенц, першай справай, якую давялося яму разгледзець, гэта патрабаванне павысіць плату рабочым на плантацыях кавы і бананаў. У 1952 годзе Арбенц пастанавіў правесці рэформу і надзяліць зямлёю бедныя масы народа. Юнайтэд фрут востра запратэставала.

Прэзідэнт Арбенц зрабіў кардынальную памылку: **ён давяраў арміі.** Напрыклад, калі на Кубе здабыў уладу Фідэль Кастра, дык перад усім правёў змены ў самой арміі. Арбенц таго не зрабіў і потым моцна расчараваўся, калі спатрэбілася падтрымка з боку гватэмальскай арміі для рэалізацыі задуманнай палітыкі.

Гігантычная Юнайтэд фрут пачулася небяспечна і гэта вырашыла далейшы лёс улады прэзідэнта-рэфарматара. Як вынікае з выяўленых цяпер дакументаў, ужо ўвосень 1953 года амерыканскі прэзідэнт Эйзенхауэр пастанавіў:

Арбенц павінен адысці!

Рэалізацыю плана тайнага наступлення даверыў Цэнтральнаму разведчаму ўпраўленню — СІА. Патрэбны яшчэ быў правадыр намечанага мяцежу ў Гватэмалі, які змог бы згуртаваць вакол сябе ўсіх ворагаў прэзідэнта Арбенца.

Такога правадыра хутка знайшлі ў асобе палкоўніка Карласа Касціла-Армаса, афіцэра гватэмальскай арміі, які нядаўна ўцёк з турмы, дзе сядзеў пасля няўдачнага перавароту ў 1950 годзе.

Палкоўнік Армас заснаваў сваю стаўку ў Тэгусігальпа, у Гандурасе, і пры дапамозе СІА пачаў рыхтавацца да мяцежу на Гватэмалу, каб скінуць прэзідэнта Арбенца. Абучэннем змоўшчыкаў Армаса кіраваў агент СІА выступаючы пад псеўданімам «палкоўнік Ратэрфорд». Крыптанім мяцежу — «El Diablo».

Пасля паўмесячных працяглых баёў прэзідэнт Гватэмалы Арбенц быў разбіты, да ўлады дайшла рэакцыя. Будучы прэзідэнт Гватэмалы Фуэнтас, які знаходзіўся тады на эміграцыі ў Эль Сальвадар, так піша ў сваёй кніжцы «Мая вайна з камунізмам»:

«Былы дырэктар Юнайтэд фрут містэр Вальтэр Тарнбіл, наведаў мяне ў таварыстве двух асоб, якія прадставіліся працаўнікамі СІА. Заявілі, што лічаць мяне папулярнай асобай у Гватэмалі і просяць, каб супрацоўнічаць з імі пры звяржэнні ўрада Арбенца. Калі спытаў я аб умовы гэтага супрацоўніцтва, аказалася, што надта цяжкія яны. Патрабавалі, між іншым, каб запэўніў шматлікія прывілеі для Юнайтэд фрут... зліквідаваў прафсаюз чыгуначнікаў, устанавіў дыктатуру ў стылю ген. Убіка. Урэшце, патрэбна было абавязацца сплаціць да апошняга цэнта ўсе кош-

ты звязаныя з гэтай імпрэзай» (мяцежам — ся).

Гватэмала страціла сваю незалежнасць, СІА выканала даверанае ёй задание гэтаксама, як цяпер стараецца выканаць яго ў Дамініканскай Рэспубліцы — і што не ўдалося ёй на Кубе. (а-ся)

На здымку: Прэзідэнт Арбенц, які наважыўся агранічыць самаўладства Юнайтэд фрут, заклікае насельніцтва адстаяць сваю незалежнасць.

На здымку: камітэты рэформы дзялілі зямлю амерыканскай Юнайтэд фрут — гэтага найбольшага абшарніка Гватэмалы.

КАСМІЧНАЯ ТЭЛЕПЕРАДАЧА БРЭСТ — УЛАДЗІВАСТОК

Дваццатага чэрвеня Уладзівасток бачыў тэлевізійную перадачу аб легендарнай крэпасці ў Брэсце, дзе ў 1941 годзе месяц часу бараніўся савецкі гарнізон. Перадача з Брэста адбывалася за пасрэдніцтвам штучнага сатэліта зямлі «Маланка — 1».

БЕЛАРУСКІЯ ТЭРАПЕЎТЫ

Адбыўся III з'езд тэрапеўтаў Беларусі — былі запрошаны вучоныя Ленінграда, Масквы, Украіны, прыбалтыйскіх рэспублік.

ЮБІЛЕЙ П. БРОЎКІ

Беларуская культура ўрачыста адзначае шасцідзесяцігоддзе з дня нараджэння народнага паэта Беларусі Петруся Броўкі. На днях узнагароджаны ён ордэнам Леніна.

Гэты юбілей беларускага паэта адзначаецца ва ўсім Савецкім Саюзе. Са стэпавай Калмыцкай рэспублікі паведамляюць, што тут адбываюцца вечары прысвечаныя творчасці П. Броўкі, выдаюцца яго кніжкі на калмыцкай мове.

КУПЛЯЕ ЗАГРАНІЦА

Старшыня Дзяржаўнага плана Беларускай ССР. Малінін у артыкуле апублікаваным у газеце «Советская Белоруссия», між іншым, піша:

«Лік замежных краін, якія купляюць прадукцыю беларускай прамысловасці, за шэсць гадоў сямігодкі падвоіўся і дасягнуў у сучасны момант да 70. Прытым, у структуры беларускіх тавараў, прызначаных на экспарт, прамысловыя вырабы складаюць цяпер значна больш палавіны».

НАШ ФАЛЬКЛОР

Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Міністэрства культуры БССР рыхтуе вялікае, шматтомнае выданне твораў беларускага фальклору, пачынаючы ад старажытных часоў.

ПАСЕЦЦА ЛОСЬ

На ферме быдла «Клімавічы» ў Магілёўскай вобласці жыве лось Вася, якога знайшоў на дарозе мясцовы шафёр, у мінулым годзе. Тады Вася быў яшчэ малым ласянём.

Вядзе ён сябе спакойна — і прыветлівы да людзей.

БЕЛАРУСКІ АКАДЭМІЧНЫ

Беларускі дзяржаўны ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы створаны ў канцы 1920 года. Тады называўся ён Беларускім дзяржаўным драматычным тэатрам.

На здымку бачым артыстку Зінаіду Зубкову ў ролі Марты са спектакля «Паўночная мадонна» братоў Тур. (СЯ)

Успаміны 12

Усе камеры Павятовай камендатуры дзяржаўнай паліцыі ў Бельску былі запоўнены арыштаванымі з Райска, Дзянісак, Плюціч, Праневіч і другіх навакольных вёсак. Звозілі іх увесь дзень і ноч ды яшчэ праз цэлы наступны дзень. Разам чалавек 50—60.

Ноч... першая мая арыштанцкая ноч. Таварышы, разваліўшыся ў камеры, як каму папала, спяць, або звычайна дрэмлюць. Мне не спіцца. Сяджу абаперпыся плячыма аб сцяну. Па галаве блытаюцца горкія думкі, а асенні холад клеіцца да цела, як ледзяны кісель. Дрыжу. І сам не ведаю ці ад холаду, ці звычайна таму, што баюся таго, што мяне чакае.

Не спадзяваўся, што так хутка, так нечакана абарвецца мая падпольная дзейнасць. Я ж быў у партыі ўсяго ледзь тры гады! Толькі што пачаў глыбей асвядамляць заманлівую мудрасць яе праграмы, толькі што зразумеў, што і я патрэбны партыі і... маеш табе! Паліцэйская камера ды жалезныя краты ў акне.

Усё прачытанае пра зверскія катаванні, якіх паліцыя дапускаецца на камуністах, стае перад вачыма, бы намаляванае рукой мастака. Вытрымаю?

— Мушу! — паўтараю ў думках. — Мушу!

Засынаю ўжо на світанні неспакойным сном, які не прыносіць адпачынку.

Прачынаюся ад пякучага штуршка нагой у бок.

Расплюшчваю вочы. Ужо дзень. Падымаю галаву. Нада мною стаіць паліцэйскі.

— Савіцкі? — пытае.

— Я... — адказваю зяваючы.

— Уставай і за мной! — прыказвае паліцай. — Ну, хутчэй!

Другі штуршок падрывае мяне на ногі.

У кабінеце начальніка бельскай палітычнай паліцыі чакаюць мяне галоўныя тузы «дэфы»: Мінькоўскі, Радульскі, Здрайкоўскі і Манькевіч.

— Арыштаваны Хведар Савіцкі, — звонка стукнуўшы ботамі, далажыў паліцэйскі.

Здрайкоўскі адарваў вочы ад нейкіх папераў.

— Сядай! — сказаў ветлівым тонам, паказваючы крэсла.

«Ані слова... што б ні было!» — яшчэ раз прыказваю сам сабе.

Допыты пачалі ад падрабязнай праверкі маіх анкетных даных: хто, адкуль, дзе нарадзіўся, чым займаюцца мае бацькі, з кім сябрую, дзе жывуць сваякі.

Пытанні кідалі напераменку кожны ад сябе. Пытанні звычайныя, здавалася б, зусім без значэння, ды тон іх быў спакойны, а нават сяброўскі. Я адпавядаў коратка і суха. Ведаў, што гэта толькі ласкавы пачатак жудаснага канца.

— Дзіўна, — адазваўся раптам Здрайкоўскі, — ты такі здаровы і малады, ды талковы чалавек і пайшоў да яўрэяў на службу! — яго голас гучаў, здавалася, шчырым здзіўленнем.

— Да якіх яўрэяў? — запытаў я. — Я ж сталяр, цесляр. У Гарашкевіча падручным працую.

— Не прыкідвайся дурачком? — адрэзаў мне Радульскі. — Мы ўсё ведаем.

— Калі запісаўся ты ў партыю? — пытаў Здрайкоўскі.

— Я ніколі да ніякай партыі... я сталяр...

— Хто цябе падгаварыў запісацца ў КПЗБ? — спыніў мяне Манькевіч.

— Колькі вас у ячэйцы? — дабавіў Мінькоўскі.

— Я нічога не ведаю!

— Не ведаеш?! — Радульскі ўрэшце выняў з зубоў неадлучную люльку і падышоў да мяне. Яго здаравенная, плячыстая фігура навісла нада мною, бы цяжар смерці.

— І ў Райску таксама ты не быў, што? — прагрымеў ён басам.

— У Райску я быў.

— Хто ўпаўнаважыў цябе кіраваць райскім бунтам? — запытаў Здрайкоўскі.

— Ад каго і калі атрымаў ты інструкцыі адносна райскага збарышча? — падхапіў Радульскі. У іх галасах адчувалася нарастаючую нецярплівасць. Гэта яшчэ больш мяне насцярожыла.

— Нічым я ніколі не кіраваў! У Райску быў разам з усімі...

— А хто табе прыказаў выступаць з прамовай? — запытаў Мінькоўскі.

— Ніхто — апусціўшы галаву, ледзь чутна адказаў я.

— Маўчыш, не прызнаешся, так? — Радульскі нацэліўся ў мяне сваёй люлькай. — Тым горш для цябе, разумееш?

«Зараз пачнуць біць», — падумаў я і зрабілася мне неяк холадна.

— Выдушым з цябе ўсё, як сок з ягад, — дабавіў Манькевіч.

— Ну, будзеш гаварыць? — Здрайкоўскі аж падняўся з крэсла. — Калі запісаўся ў камуністы, хто кіруе вашай ячэйкай, ад каго атрымоўмаў загады і нелегальную літаратуру, дзе раскідваў лістоўкі?

Я маўчаў.

— Пайшлі! — аб'явіў Здрайкоўскі.

Завялі мяне ў глухую камеру без вокан. Толькі пад самай столлю тухла бліскавала электрычная лямпачка. Не цяжка было здагадацца, што ў гэтай глухой камеры паліцыя праводзіць самыя вычварныя катаванні. Па целе рассыпаліся іголкі страху. Адчуваў я сябе так, як бы раптам мяне раздзетага кінулі ў сцюдзёную ваду.

— Тут браток, — адказваўся Радульскі, — не такія героі як ты с...лі ў нагавіцы!

Яго голас быў прасякнуты злавеснай самаўпэўненасцю.

— Я нічога не ведаю... — сказаў я.

— Не ведаеш? — загрымеў Здрайкоўскі. — Дык мы табе зараз прыпомнім. Ну, гаворыш па-добраму?

Я адмоўна пакруціў галавой.

— У кій яго! — прыказаў Здрайкоўскі.

Накінуліся на мяне ўсе чатырох. Звязалі рукі, падцягнулі пад бараду калені, між звязаныя рукі і ногі ўвапхнулі доўгі дручок. Я стаў безуладным клубком. Тады адвярнулі мяне на плечы і нейкай шматай заткалі рот, а ў нос увапхнулі гумовую кішку.

Забулькала вада. Я захліпнуўся. Не хапала паветра. Я захарчаў. А вада лілася і лілася. Адзін паліцай трымаў за ногі, другі за валасы, трэці затыкаў мне рот, а чацвёрты ліў... і... ліў нейкую гадкасць, якая калісьці магчыма была вадою.

У той час меў я 24 гады. Быў здаровым і плячыстым кавалерам. Круціўся, вырываўся жывадзёрам, як толькі мог, але не доўга. Я не паспяваў глытаць вады, якую лілі мне ў нос. Здавалася мне, што тапллюся, што правальваюся на дно глыбокай ракі. Не хапала паветра, душыўся.

Урэшце абамлелі мне рукі. Я ~~страціў прытомнасць~~.

(ВЫСТУПЛЕННЕ АЛЬФРЭДА ФІДАРКЕВІЧА НА ЎРАЧЫСТАЙ АКАДЭМІІ Ў БЕЛАСТОКУ ПРЫСВЕЧАНАЙ 40 ГОДДЗЮ «ГРАМАДЫ»)

НАША СПРАВА ПЕРАМАГЛА

Мае дарагія! Дазвольце падзякаваць Вам за запрашэнне на сённяшнюю акадэмію, звязаную з 40-ой гадавінай узнікнення магутнага рэвалюцыйнага руху Беларускай сялянска-работніцкай Грамады, які ахопліваў і Беласточчыну.

Ад самага моманту свайго ўзнікнення Грамада заключыла цесны саюз з рабочымі і сялянамі іншых нацыянальнасцей. Гэта пазіцыя супадала з воляй шырокіх мас Заходняй Беларусі, зняволеных буржуазнай уладай. Падобную пазіцыю заняла некалькі месяцаў раней Незалежная сялянская партыя. НСП, апрача шэрагу рэвалюцыйных праграмных патрабаванняў, паставіла надзвычай важнае пытанне: поўнае вызваленне нацыянальных меншасцей, якія шляхам самавызначэння павінны вырашыць аб уласным дзяржаўным ладзе і формах сужыцця з польскім працоўным народам.

Гэтыя і іншыя рэвалюцыйныя лозунгі, абвешчаныя Грамадой і НСП, бралі свае крыніцы ў глыбокай думцы, якую кінулі ў рабочыя і сялянскія масы Камуністычная партыя Польшчы і яе аўтаномныя атрады: Камуністычныя партыі Заходняй Беларусі і Украіны.

З гэтых жа крыніц выцякала і цеснае супрацоўніцтва Незалежнай сялянскай партыі і Беларускай сялянска - работніцкай Грамады.

Неаднаразова выступаў я ў Заходняй Беларусі. Прыгадаю толькі Свенцяны, Лынтупы, Ліду. Удзельнічаў я таксама на канферэнцыях у Вільні, дзе збіраліся супольна: камуністы, грамадаўцы і энпэхоўцы. Правільны падыход да асноўных пытанняў барацьбы за свабоду, зямлю для сялян, асвету для народа і грамадскую справядлівасць знаходзіў заўсёды падтрымку мас.

Сярод шэрагу людзей, з якімі пазнаёміўся я ў Заходняй Беларусі, найбольш зблізіўся я з пасламі гэтай зямлі Незалежнай сялянскай партыі: Сыльвестрам Ваявудскім, Станіславам Балiным, Феліксам Галавачом і іншымі, з якімі супрацоўнічаў я не толькі да ліквідацыі НСП і Грамады, але і ў пазнейшых гадах.

Помню як сардэчна віталі мы ў палавіне чэрвеня 1925 года новаўтвораны пасольскі клуб Беларускай сялянска-работніцкай Грамады ў асобах Браніслава Тарашкевіча, Сымона Рак - Міхайлоўскага, Пятра Мятлу і Паўла Валошына.

Абедзве нашы партыі, Грамада і НСП, звязаліся назаўсёды — да сёння — аказваючы сабе сардэчны братэрскі давер, праўдзівае сацыялістычнае пачуццё.

Занялі мы месца на флангах пасольскай фракцыі Камуністычнай партыі Польшчы, дзе побач з пасламі Станіславам Ланьцуцкім і Стэфанам Кулікоўскім былі камуністы Заходняй Украіны — паслы Язэп Скрыпа, Андрэй Пашчук, Тамаш Прыступа і Якуб Войцюк.

Як блізка былі мы звязаны ідэалагічна і як добра адны другіх разумелі, няхай паслужыць факт, што ўжо некалькі дзён пазней, нашы тры партыі, КПП, Грамада і НСП, стварылі супольны блок у Сейме і пастанавілі разам змагацца супроць рэакцыі, за правы працоўных у горадзе і вёсцы, незалежна ад нацыянальнасці.

Ад гэтага часу ставілі мы супольныя прапановы і інтэрпеляцыі. Ва ўсіх справах стаялі мы на пазіцыі роўнасці народаў. Аднолькава змагаліся мы за справы працоўных у карэннай Польшчы, як і Заходняй Беларусі і Украіны. Выступалі мы штораз з больш баявым духам, кляймуючы і змагаючыся з варожымі прапановамі, якія накіраваны былі ў працоўных. Асабліва вострую барацьбу правялі мы супольна супраць закона з 20 ліпеня 1925 года аб парцэляцыі і асадніцтве. Зыходзілі мы са становішча, што асадніцтва на беларускіх і украінскіх землях крыўдзіць малазямельных сялян. Двойчы маршалак Сейма спыняў сеймавыя пасяджэнні. Апрача паслоў КПП і НСП, выключыў ён з пасяджэння таксама і паслоў Грамады — Тарашкевіча, Мятлу і Валошына.

Шмат разоў з пасяджэнняў сейма выключалі членаў нашага блока, але не зламалі нас.

Цяжкі быў 1927 год, калі ў студзені ўрад узмоцніў тэрор у цэлай Польшчы. Асабліва бязлітасна расправіўся ён з беларускім народам. У масавых арыштах дайшоў ён нават да зняволення чатырох паслоў Грамады: Тарашкевіча, Валошына, Мятлы і Рак-Міхайлоўскага і аднаго пасла НСП — Галавача.

Не памаглі вострыя пратэсты нашага блока і мас. Неўзабаве распусцілі і дэлегалізавалі Беларускую сялянска - работніцкую Грамаду і Незалежную сялянскую партыю. Але на месца Грамады ўзнікла «Змаганне», а на месца НСП — Саюз Лявіцы Самапомачы Сялянскай «Самапомач»

У барацьбе з буржуазіяй мы панеслі шмат ахвяр, але ідэалагічныя асновы, якія абвяшчалі КПП, КПЗБ і КПЗУ, а таксама іх саюзнікі Беларуская сялянска - работніцкая Грамада, а потым «Змаганне», НСП і Сельроб перамаглі. І сёння ў свабоднай Польшчы будуем лепшую сацыялістычную будучыню. Для ўсіх, хто жыве ў нашай Айчыне.

Разам, з усім народам, пад кіраўніцтвам ПАРП, садзейнічаем Яе разбудове. Супольна змагаемся за найбольшую справу чалавецтва — Мір на зямлі.

Хай жыве супрацоўніцтва з нашым найбліжэйшым суседам, магутным Савецкім Саюзам і іншымі сацыялістычнымі дзяржавамі.

Хай жыве міжнародная салідарнасць працоўных ва ўсім свеце.

АЛЬФРЭД ФІДАРКЕВІЧ

На здымку: У часе святкавання 40-годдзя Грамады ў Беластоку (злева направа): старшыня ГП БГКТ Міхась Хмялеўскі, былыя паслы і заснавальнікі НСП Альфрэд Фідаркевіч і Фелікс Галавач, галоўны рэдактар «Нівы» Георгі Валкавыцкі.

Фота: Я. Мазурэк

„НЕЛАГЕРНАЕ ЛЕТА" ЗГП

Шырокага размаху набрала акцыя «Нелагернае лета» ЗГП у бягучым годзе. Толькі ў адным Бельскім павеце перашколена больш 500 гарцэрак і гарцэраў на біваках. Амаль у кожнай вёсцы арганізавалі яны спецыяльныя групы. З выдатнай дапамогай прыходзяць гарцэрам арганізаваныя Камэндай Гуфца т. зв. станіцы, якія пазычаюць групам «нелагернага лета» патрэбныя рэчы як: палаткі, фотаапараты, павелічальнікі і іншыя прылады. У планах паасобных груп віднеюць такія справы як: цікавыя экскурсіі, гульні, для якіх Галоўная Кватэра ЗГП выдала спецыяльную кніжку, апека над дзяцьмі малымі, якіх бацькі працуюць у полі, весці пастаянную працу над упарадкаваннем магіл салдат і партызан паўшых у апошняй вайне.

Гарцэрскія праўленні зварочваюцца да ўсіх: калі ўбачыце разбітыя палаткі каля вёскі ці лесу, абавязкова зацікаўцеся і дапамажыце ім. Будуць вам вельмі ўдзячны.

(к)

НА КНІЖНАЙ ПОЛЦЫ

КНІГА — ПОМНІК

Яшчэ раз загаварыла Беластоцкая зямля багатай падборкай здымкаў з уласнага архіва Аляксандра Амільяновіча. Гэтая падборка тым каштаўнейшая, што паказвае жывых і мёртвых нашых беластоцкіх людзей. І тыя змрочныя часы, у якіх яны жылі, у якіх працавалі і змагаліся.

Альбом «Зямля Беластоцкая прыпамінае» варты ўвагі з многіх прычын. Багаты дакументальны змест яго на 160 старонак прыбраны ў прыгожую знешнюю шату (штыўныя ў палатне вокладкі), за што падзяка Люблінскаму выдавецтву. Альбом — гэта пятая пазіцыя ў творчай працы Аляксандра Амільяновіча. Такі малы (хутчэй вялікі) юбілей. Юбілей тым больш урачысты, што альбом мае аграмаднае грамадска - палітычнае значэнне. Гэта помнік! Не з камення, цэменту, ці бронзы, але мацнейшы і больш трывалы. Гэтага помніка не знішчыць ніякая сіла і за гэты помнік належыцца аўтару ўдзячнасць.

Альбом выдадзены ў тыражы 5000 экземпляраў і каштуе 100 зл. Знойдзецца ў кожнай бібліятэцы, і такім чынам будзе даступны чытачу.

Пару слоў аб пабудове альбома. Складаецца з двух частак, першай песімістычнай і другой — аптымістычнай. Аўтар назваў паасобныя часткі «У цені свастыкі» і «За супольную справу». Першая паказвае нямецкі парадак на Беласточчыне, метады бесчалавечнасці, смерць і знішчэнне. Другая дае вобраз вялікага народнага ўздыму, які адстаяў свабоду, радасць, жыццё. Каб адстаяць жыццё, многія гінулі, верачы, што недарма. Фатаграфіі замучаных за супольную справу глядзяць з картак альбома, дакументы сведчаць аб геройстве.

Чытач «Нівы» знойдзе ў альбоме многа знаёмых прозвішчаў, назваў вёсак; старэйшыя прыпомняць здарэнні з нашай беластоцкай геройскай зямлі.

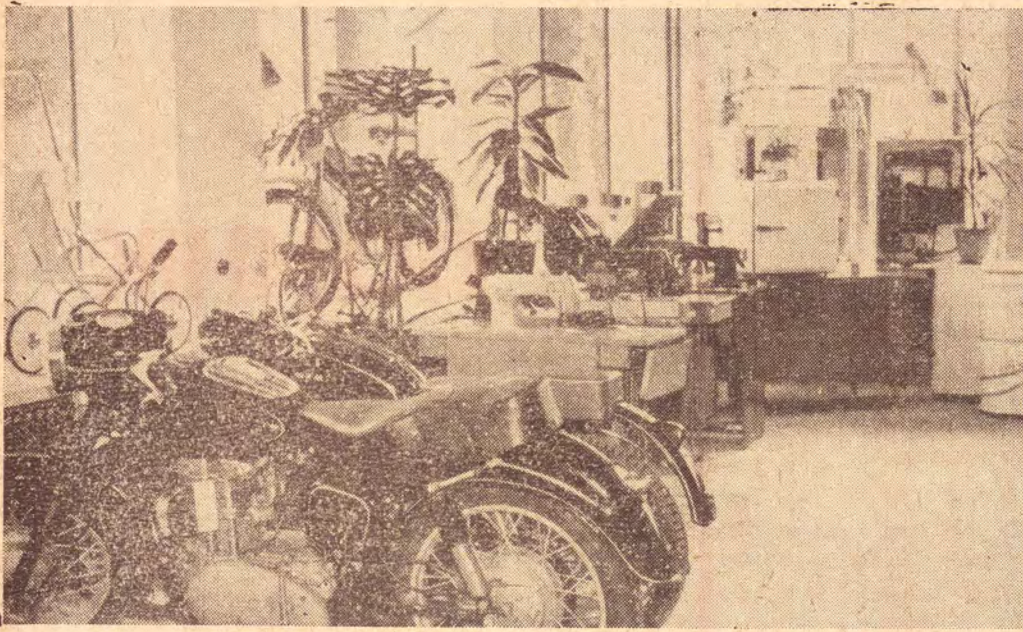
(вл)

Дарогамі вайны

Нядаўна наведаў Беласточчыну вядомы беларускі журналіст з Мінска Алесь Матусевіч. У час апошняй вайны, ён, як воін Чырвонай Арміі, праходзіў праз нашу зямлю і звязаны з ёю шматлікімі ўспамінамі. Цяпер Алесь Матусевіч пабываў у гэтых памятных для яго месцах. На нашым здымку вы бачыце яго ў час гутаркі з селянінам непадалёку Сувалак. З Сувальшчынай Алесь Матусевіч звязаны асаблівымі пачуццямі. Справа ў тым, што ў часе гітлераўскай акупацыі ён карыстаўся прыбраным прозвішчам аднаго старавера з-пад Сувалак. Алесь Матусевіч — адважны беларускі партызан. Між іншым, ён знішчыў мацёрага фашысцкага стаўленніка на Беларусі — Фабіяна Акінчыца.

Фота: Ул. Паўлючук

КРАМА

Гэта не крама, а проста аграмадны таварны дом, якога пазайздросціць можа нават Беласток. Такі таварны дом аддадзена ў карыстанне ў Міхалове. Як бачым на здымку, у гэтым доме знайшоўся, між іншым, найбольш сучасны тавар: матацыклы, сціральныя машыны, халадзільнікі, навейшыя машыны да шыцця і г.л.

Фота Ул. Паўлючук

АБ КАХАННІ

Вядомы збіральнік беларускага фальклору Міхась Федароўскі ў 1912 годзе ў польскім краязнаўчым часопісе «Ziemia» друкаваў у адрэзках сваю абшырную манаграфію Віцебшчыны і псіхалогіі беларусаў і беларусак. Між іншым адзін з адрэзкаў сваёй манаграфіі Федароўскі прысвячае каханню беларускай дзяўчыны.

Федароўскі сцвярджае, што беларуская дзяўчына ўмее кахаць сапраўдным каханнем і ўмее гаварыць аб каханні. У доказ Федароўскі прыводзіць доўгі спісак любоўных гутарак запісаных у час свайго прабывання сярод беларускіх сялян. Параўноўваючы каханне беларускай дзяўчыны з каханнем польскай дзяўчыны, Федароўскі сцвярджае, што на колькі польская дзяўчына ў каханні становіцца гвалтоўнай, зменнай у настроі, нясталай, вострай у жартах, на толькі дзяўчына беларуская ў такіх выпадках стаецца нясмелай, паэтычнай у думках, глыбокай у поглядах. Асаблівую ўвагу Федароўскі звяртае на вернасць беларускі ў каханні. Прыводзіць між іншым выпадак, якога сам быў сведкам, калі дзяўчына пасля смерці каханага хлопца з роспачы ноччу ў чыстым полі забілася на смерць галавою аб камень.

У іншым месцы Федароўскі адзначае вялікую паэтычнасць і вялікую маральнасць беларускага народа. Федароўскі пішаў аб сваім перакананні, што беларускі народ станецца слаўным сярод слаўян вялікімі гуманістамі, паэтамі, мастакамі. (п)

Падведзена спаборніцтва бібліятэк

Нядаўна ў памяшканні Ваяводскай бібліятэкі адбылося пасяджэнне Камісіі, якая падвяла вынікі спаборніцтва бібліятэк і бібліятэкараў з прычыны 20-цігоддзя ПНР.

Спаборніцтва паўстала па ініцыятыве Фронту адзінства народу пад лозунгам — Працуем лепш, ашчадней і больш спраўна. Прадметам спаборніцтва было: павелічэнне ліку чытачоў і пазычанняў кніжак, адпаведны падбор кніжак да бібліятэк, арганізаванне і праца з гурткамі сяброў бібліятэк. У рамах спаборніцтва адбыліся конкурсы «Злоты клос», а таксама чытальная алімпіяда ЗВМ і чытальны турнір ЗСМ

На 272 грамадскія бібліятэкі свой удзел унесла 266 бібліятэк, а 257 склала абавязацельствы. У спаборніцтве прыймала ўдзел 831 бібліятэчны пункт. У выніку спаборніцтва паўсталі 3 бібліятэчныя аддзяленні. Між іншым, была адкрыта бібліятэка ў Нурцы, Бельскага павета. На фонд бібліятэк уплыло каля 2 млн. зл., з таго 195 тыс. зл. — гэта грошы грамадскія. Адбылося каля 1000 безадкладных асветніцкіх кампаній і каля 6 тыс. малых імпрэз. У бібліятэках правялося больш як 2 тысячы выставак.

Камісія пастанавіла, згодна з правілам, прадставіць найлепшыя бібліятэкі да ўзнагарод Міністэрству культуры. Іншым прызнала ваяводскія ўзнагароды. За найлепшыя вынікі сярод беларускага насельніцтва ўзнагароды атрымалі: Грамадская бібліятэка ў Галадах, Бельскага павета, і Ляўкове, Гайнаўскага павета. Некаторыя бібліятэкі атрымаюць дыпломы Дваццаціґоддзя. (ак)

ЗА СВАБОДУ

(Працяг са стар. 1)

міць людзей з ідэямі КПП і КПЗБ, падкрэсліць дзейнасць гэтых дзвюх нелегальных партый. І вось у гэты дзень на ўсіх дарогах да Старога Корніна было многа лістовак, а непадалёк царквы на старым клёне размахваў вялікі чырвоны сцяг. Мэта была дасягнута. Людзі больш аб нічым і не гаварылі, як толькі аб змесце лістовак, якія заклікалі да барацьбы з капіталістамі. І ўсё было б добра, каб не знайшоўся сярод нас правакатар. Быў ім Чарнышыў з вёскі Шчыты, які выдаў камуністаў. 12 жніўня арыштоўвае паліцыя з Орлі Трафіма Панфіма Панфілюка і здзекваецца над ім камендант Бжэзінські. Найцяжэй было пераносіць так званую дызінфекцыю, гэта значыць, звязанаму ўліваліі ваду ў нос.

— Здавалася мне, што тапілюся, — успамінае Трафім Панфілюк. — І так кат ліў воцат, аж пакуль я не страціў прытомнасці. Потым зноў паўтараў гэта і звязанага біў.

З Орлі адвезлі Трафіма Панфілюка ў Бельск, а потым у турму ў Беласток. У маі 1928 года адбыўся славуты працэс «133». Усе былі засуджаны, у тым ліку і Панфілюк. Выходзіць ён з турмы ў 1930 годзе і далей працягвае палітычную дзейнасць у радах КПП.

Пасля вызвалення Айчыны ад нямецкіх захопнікаў Трафім Панфілюк уступае ў рады Польскай рабочай партыі і працуе настаўнікам у сваёй вёсцы.

У 1960 годзе ўзнагароджваецца ён Залатым Камандорскім Крыжам Адраджэння Польшчы. Зараз ён на пенсіі.

Мікола Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

БОЛЬШ СВЯТЛА

Мода не знае межаў. Яна ахапіла і заатэхніку, і вясковае будаўніцтва. Нядаўна мы перажылі манію вялікасці: будавалі велізарныя сіласныя вежы з бетону і сталі. Сёння яны стаяць пустыя, а сілас робіцца ў... звычайных земляных ямах. Будавалі таксама суперсучасныя хлявы для свіней. Былі салідна зроблены з бетону, мелі хітрае абсталяванне і выгады. І вось мінуў час тых дарагіх будоўляў. Аказалася, што свінні лепей адчуваюць сябе ў прымітыўных хлявах, там яны больш адпорныя на хваробы, маюць лепшы апетыт, хутчэй растуць.

Жывёла не любіць «палацаў». Ім лепш у самых звычайных хлявах, кароўніках, стайнях. Але ёсць толькі пэўнае патрабаванне да святла. Нашы гаспадарчыя будынкі пераважна малыя, душныя, цёмныя. Кажу не толькі аб старым будаўніцтве. Нават у новых прыгожых кароўніках робіцца малыя аконцы. Дайшло да таго, што акружны аддзел саюза малачарскіх спулдзельняў у Беластоку звярнуўся да будаўнічых улад з прапановай, каб прааналізавалі палітыку выдавання дазволу на будову. Пры выдаванні дазволу трэба звярнуць увагу на ўсе элементы, якія ўздзейнічаюць на здароўе і прадукцыйнасць жывёлы (асабліва ў справе павелічэння вокан).

У стайні вокны павінны мець 10—12 кв. паверхні, у кароўніках — 9,5 — 11 кв. м., для авечак —1,7 — 2 кв. м., для курэй — 0,45 м, для свінаматкі з парасятамі 14—16 кв. м.

Плошча акна вылічваецца адносна да падлогі: у кароўніках 1:12, у хлявах 1:12—20, у стайнях — 1: 10—15, а для птушкі — 1:7. З гэтага вынікае, што птушкам патрэбна найбольш святла.

Сонца аказвае вялікае ўздзеянне на жывёлу. Яно награвае памяшканне, уздзейнічае на рух паветра, вільготнасць. Пад уздзеяннем сонца ў жывёлы лепшы абмен матэрыі, утвараюцца ў арганізме вітаміны (Д), сонечныя прамені забіваюць бактэрыі.

Асабліва выразна відаць уздзеянне сонца на птушках. Сонечныя праменні ўздзейнічаюць на мозг так, што куры, качкі, гусі і індычкі зносяць больш яек. Апрача таго, пры добрым асвятленні яны лепш растуць, маюць лепшае пер'е.

Таму зімой прымяняецца ў куратніках электрычнае асвятленне. Такім чынам павялічваецца даўжыня сонечнага дня.

Зімой каровы і авечкі павінны быць не менш 3 гадзін на сонцы. Вясною і ўвосень добра было б трымаць кароў і авечак нават па 6 гадзін на сонцы. Найлепш на гэта будаваць вакол гаспадарскіх будынкаў загарожы. Пакуль што загарожы можна яшчэ ўбачыць толькі ў найлепшых гаспадарках, хоць такія загарожы маюць велізарнае значэнне ў жывёлагадоўлі, даючы жывёле сонца і свежае паветра. Гэта асабліва важна для маладняка.

Такія загарожы, зробленыя на дзяржаўнай гаспадарцы Руская Весь (у Элцкім павеце), апраўдалі сябе. Апрача таго, там зроблены загарожы нават для свіней. Усё гэта склалася на шматлікія дасягненні ў жывёлагадоўлі, якімі славіцца гэтая гаспадарка на ўсю краіну.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

Вынаходца

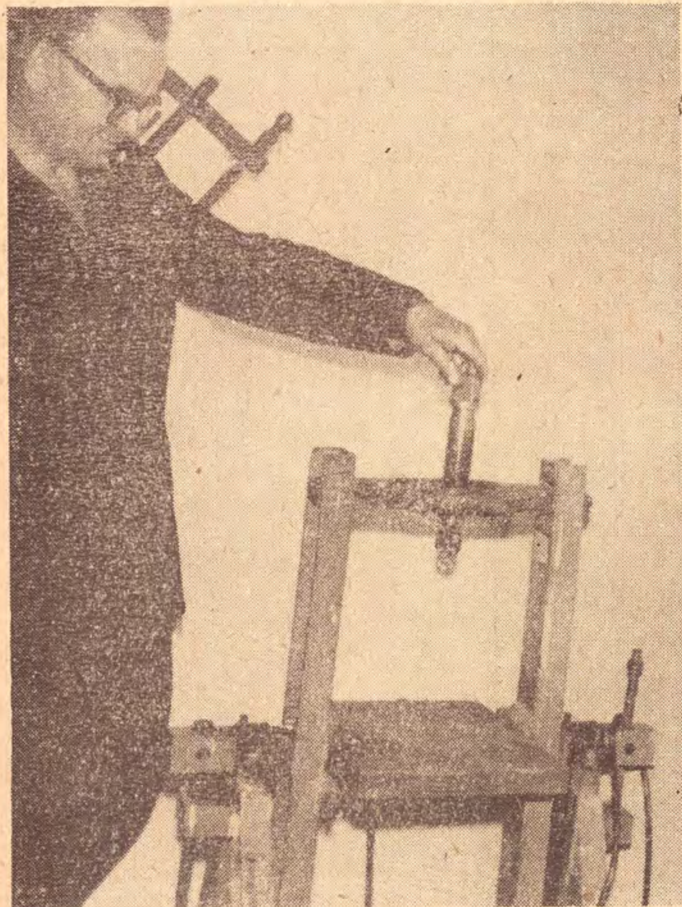
Штотыднёвік польскіх рамеснікаў «Жэмесьльнік» у сваім нумары ад дня 13 чэрвеня ў артыкуле пад загалоўкам «Вулканізацыя за грошы» заявіў: «Майстар Ян Палоцкі з Міхалова сканструяваў абсталяванне да электрычнай вулканізацыі». Далей штотыднёвік апісвае некаторыя тэхнічныя асаблівасці новага абсталявання, звяртаючы ўвагу на аграмадныя ашчаднасці, якія прынясло б з сабою ўвядзенне новага абсталявання ў агульна дзяржаўным маштабе. У заканчэнні аўтар артыкула піша:

«Здаецца, што варта гэтым несумненным дасягненнем рамесніка зацікавіць тэхнічнае забеспячэнне матарызацыі. Ашчаднасці былі б сапраўды вялікія».

Ад сябе дадамо, што ашчаднасць атрымліваецца так пры прадукцыі самога абсталявання, якое з'яўляецца значна таннейшым ад таго, якім рамеснікі карыстаюцца дагэтуль, як і пры яго эксплуатацыі. Раней рамонт адной гумовай шыны каштаваў 17 зл., пры застасаванні абсталявання Яна Палоцкага будзе ён каштаваць усяго 90 грошы.

Палоцкі падлічыў, што калі б яго абсталяванне застасаваць у агульна дзяржаўным маштабе, дало б гэта ашчаднасць 200 мільёнаў злотых у год. (п)

Фота Паўлючук

На здымку: Ян Палоцкі тлумачыць прынцыпы дзейнасці свайго простага, але вельмі карыснага вынаходства.

Фота Паўлючук

ДАДАТАК «НІВЫ» ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ
№ 29 (390) 18 ЛІПЕНЯ 1965 г.

ДЗЕНЬ АДРАДЖЭННЯ

22 ліпеня ў нас вялікае свята — Дзень Адраджэння. 21 год жыве народ ў нанова адроджанай, народнай Польшчы.

У першыя ж дні вызвалення ад нямецкай акупацыі на вызваленых раёнах польскай зямлі арганізавалася народная ўлада.

22 ліпеня 1944 года ў горадзе Хэлм (Люблінскае ваяводства) Польскі Камітэт Народнага Вызвалення апублікаваў Маніфест, які накрэсліў асноўны напрамак будовы новага ладу ў Польшчы. Ліпеньскі маніфест ПКВН палажыў канец сацыяльнай і нацыянальнай несправядлівасці. Усе, хто працуе, маюць аднолькавае права на добрае жыццё. Ад гэтага дня няма ў нас прыгнятальнікаў і няма прыгнечаных. Усе людзі роўныя, людзі ўсіх нацыянальнасцей маюць роўныя правы.

Гэты дзень пачаў новую эру ў гісторыі Польшчы. Польшча стала сапраўднай айчынай працоўнага люду, які паспяхова будуе сацыялізм.

ПРЫГОДЫ ХЛОПЧЫКА ІЛАРЫКА

Як Іларык у трубе падарожнічаў

Недалёка будаваўся новы корпус дома адпачынку. Там ляжалі горы цэглы, бярвенняў, дошак і розных труб. Перш-найперш Іларык зацікавіўся трубамі. Сярод іх былі не трубы, а сапраўдныя бярвенні. Кінеш у такую трубу мяч, а ён і выскачыць з другога канца. «А што, калі б і самому пралезці праз такую трубу?» — мільганула спакуслівая думка.

Спачатку Іларык засунуў у трубу толькі рукі. Яны свабодна ляглі там. Тады ён прасунуў галаву. І галаве знайшлося месца. Вось ужо і плечы паплылі за галавою, як падмазаныя. Цяпер ён і сам не апамятаўся, як апынуўся ў трубе ўвесь — з галавою і нагамі.

Што ж рабіць далей? Спалохацца і паўзці назад ці смела рушыць наперад?

Іларык быў не з палахлівага дзесятка. І, вядома, не спалохаўся. Ён ясна бачыў перад сабою святло з другога канца трубы. «Ура! — закрычаў Іларык сам сабе. — Наперад!» І папоўз, жвава перабіраючы рукамі і нагамі.

Іларык аж спацеў, пакуль нарэшце выплыў з трубы.

— Ух! — радасна ўсклікнуў ён. — Ну і здорава! — такога незвычайнага падарожжа яшчэ не рабіў ніхто з яго сяброў. Вось будуць яны зайздросціць, калі даведаюцца.

Шчаслівы падарожнік вярнуўся дадому. Маці як убачыла яго, так і ахнула:

— Дзе ты быў? Які ў цябе касцюм? А галава?

Іларык толькі цяпер глянуў на свой касцюм. І не пазнаў. Замест новага светлага на ім быў нейкі стары брудна - рыжы касцюм...

Паглядзеў у люстэрка — і праўда: перад ім быў не Іларык, а нейкі незнаёмы хлопчык. Брудная ржа з трубы расфарбавала яго твар і валасы тэтак жа, як і касцюм.

— Даю табе, мама, чэснае слова, — сказаў Іларык, — што больш у касцюме я ў трубу не палезу...

Іларык не парушыў свайго слова, хоць яму і вельмі хацелася яшчэ раз паспрабаваць такога шчасця — пралезці праз трубу. Цяпер ён толькі ганяў праз трубы свой мяч.

І раптам здарылася так, што мяч не выкаціўся з трубы. Іларык прыгнуўся, паглядзеў — мяч спыніўся на сярэдзіне трубы. Як жа яго дастаць?

Доўга думаў Іларык, як дастаць мяч. І нічога лепшага не мог прыдумаць, як лезці па яго самому. Маці дакарала Іларыка за новы касцюм. Гэта праўда. Дык ён палезе без касцюма. Слова свайго ён не парушыць. Але ж труба ў сярэдзіне няроўная, калючая.

Іларык пакруціўся кругом і ўбачыў бялізну, якая сушылася на вяроўцы недалёка ад жылога доміка. «А што, калі ўзяць прасціну ды захінуцца? — падумаў Іларык. — Ніхто не ўбачыць».

Так ён і зрабіў. Касцюм свой скінуў, а сам абхінуўся прасцінаю і нырнуў у трубу.

Ён спяшаўся, хутка перабіраў рукамі і нагамі. І ўжо дапоўз траха не да самага мяча, як раптам адчуў, што прасціна не пускае яго далей. Іларык зусім заблытаўся ў ёй. Прасціна спутала яму рукі і ногі. Ні наперад няма ходу ні назад.

Патузаўся Іларык у сваім мяшку і прыціх. Што ж рабіць? Паклікаць на дапамогу? Але ж ён і раней гэтага не рабіў, калі трапляў у бяду. Ды і прасціна на ім чужая...

Іларык ляжаў у трубе і думаў сваю невясёлую думку.

А час ішоў. Адвячоркам маці ўспомніла пра Іларыка. Дзе ж ён запрапаў? Паклікала. Не адгукаецца.

А калі пачало цямнець, маці зусім устрывожылася. Ніхто нідзе яго не бачыў.

Усе жыхары дома адпачынку выйшлі на пошукі Іларыка. Адны кінуліся ў лес, другія да ракі.

— Іларык! Іларык! — чулася з усіх бакоў.

Выкрыкі гэтыя даляталі да самога Іларыка. Ён нават спрабаваў адклікнуцца, ды ніхто яго не пачуў. Рабочыя даўно ўжо скончылі работу, і на будоўлі цяпер нікога не было.

Прасветы ў трубе, перагароджаныя мячом, усё цямнелі і цямнелі. Іларык страціў усялякую надзею вырвацца са свайго палону.

У гэты час каля будоўлі праходзіў начны вартаўнік Мірон. Раптам ён пачуў слабы дзіцячы плач.

— Хто тут?

— Я, Іларык, — пачуўся піскліві галасок з трубы.

— Дзе ты тут? — дапытваўся вартаўнік. — Ці не ў трубе?

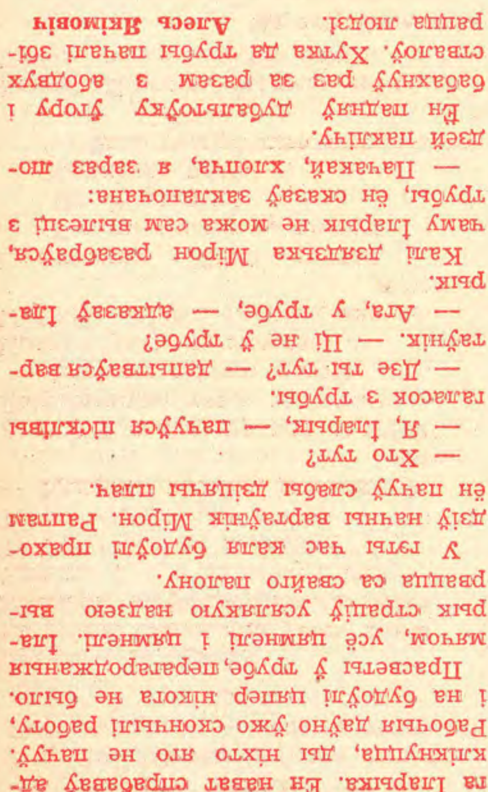
— Ага, у трубе, — адказаў Іларык.

Калі дзядзька Мірон разабраўся, чаму Іларык не можа сам вылезці з трубы, ён сказаў заклапочана:

— Пачакай, хлопча, я зараз людзей паклічу.

Ён падняў дубальтоўку ўгору і бабахнуў раз за разам з абодвух стваалоў. Хутка да трубы пачалі збірацца людзі.

Алесь Якімовіч

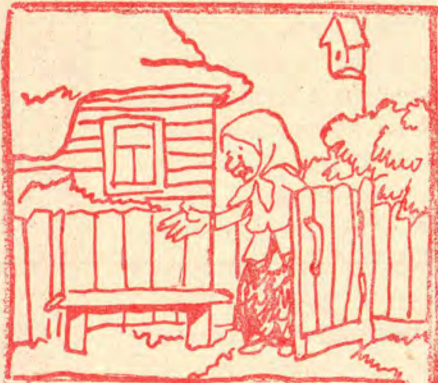
Чараўнік

Пайшла бабуля на рынак
Глядзіць — веснічкі зламаныя.

Вярнулася бабуля дадому,
Глядзіць: веснічкі зусім цэлыя.

Пайшла бабуля на агарод,
А там шпакоўня вісіць.

Здзівілася бабуля: ці часам не чараўнік вакол хаты ходзіць? Выглянула на вуліцу і ахнула: ля плоту новая лавачка.

Села бабуля на лавачку і задумалася. Многа год пражыла яна на свеце, а такога цуда не бачыла.

Забылася бабуля, што ўчора падарылі Андрэйку малаток і гэблік. Вось хто чараўнік!

Уладзімір Дубоўка

МІЛАВІЦА

(частка 4)

Сумны ён прыйшоў дахаты.
Расказаў суседзям, тату,

расказаў і маці роднай
аб дзяўчыне той цудоўнай.

Расказаў пра чаравікі
і пра смутак свой вялікі,

што яго ніяк не кіне.
А пасля ўзяў начынне,

начасаў сухога клёну,
абстругаў калодкі роўна

і зрабіў два капылочкі
на дзяўчыніны слядочкі.

Хвошч узяўшы жменяй поўнай,
капылочкі тыя цёр ён,

аж пакуль зазіхацелі
з клёну добрага мадэлі.

Адшукаў пясочак чысты,
самы дробны, пазлацісты.

Перасеяў у начоўкі
ён пясочак сітам тонкім.

Тут пайшла ужо не работа,
а вялікая турбота.

Як паставіць капылочкі
ў пазлацістым пясочку,

дык стаяць зусім нядрэнна,
а падыме — ўсё дарэмна!

Абсыпаецца пясочак —
не трымае капылочак.

Прыціскаў яго рукою,
паліваў пясок вадою, —

як падыме капылочак —
абсыпаецца пясочак...

Задала яна задачу!
Хлопец ледзьве не заплача.

Прыкра стала:
за жыццё рабіў нямала,

а з пяску зрабіць не можа
чаравічак ён прыгожых...

Самадзейнікі з Доўгага Броду

Пры чатырохкласнай школе ў Доўгім Бродзе Гайнаўскага павета існуе добра сарганізаваны вучнёўскі самадзейны калектыў пад кіраўніцтвам настаўніцы Любы Сегень. Мастацкі калектыў мае багатую праграму, на якую складаецца п'еса «Суд» Галубка, сцэна «Райка», танец «Бульба», танец «паяцык», а таксама некалькі песень і танцаў на польскай і рускай мовах. Дзеці — артысты выступалі з сваёй праграмай у сваёй роднай вёсцы, а таксама пабывалі ў суседніх школах. Усюды іх гасцінна ўспрымалі і ўзнагароджвалі бурнымі апладысментамі. На выступленні прыходзілі таксама і старэйшыя і былі надта задаволены. Пасля выступленняў дзеці нavязалі з сабой знаёмствы, якія пераўтварыліся ў шырокую дружбу. Многія з іх пасля такога візіту перапісваюцца — абменьваюцца вопытам у навуцы, а таксама дзеляцца ўсімі радасцямі і смуткам. У многіх школах пасля мастацкай часткі, адбываліся супольныя вучнёўскія гульні.

ЯНКА Б.

Танцавальная група вучняў з Доўгага Броду Гайнаўскага павета пасля выступлення ў Чэхах Арлянскіх на Дзень Дзіцяці.

ПАЗНАЁМІМСЯ

Дарагая «Зорка» я хачу перапісвацца з сябрамі і сяброўкамі з іншых школ. Вучуся ў V класе сярэдняй школы. Вельмі люблю чытаць «Зорку» і «Ніву».

Мой адрас:
Мікалай Красноўскі
вёска Ласінка
пошта Ласінка
павет Гайнаўка.

ЗАГАР

І праўду кажуць: добрага патроху,
Перастараешся — і справа дрэнь...

Прыспічыла Цімоху
На сонцы смажыцца ўвесь дзень.
Памлець, нагрэцца любата такая,
Здаецца б, тут да вечара засну,
То левы бок ён падпякае,
То выцягнецца на спіну.
— Кашулю нацягні, схавайся ў цянёк,
А то ў бальніцу трапіш, галубок! —
Добразычліва хтось засцерагае, —
Благія з сонцам жарты...
Цімох і ўвагі не звяртае!
Маўляў: «Ніколі слухаць мне не варта...»
Пот коціцца з Цімоха градам,
Ужо не ўзнецца за плячук,
Ну, а хлапчук
Бязмежна рады:
— Вось загару, што чорны жук!

Хварэў Цімошка тыдзень цэлы,
Пакуль загар зрабіўся белым...

Эдуард Валасевіч

ВЯСЁЛКА

Паглядзіце, паглядзіце,
Дождж прайшоў. А вунь у жыце
Дуга выгінаецца,
З сонейкам вітаецца,
Ой, сабрала кветак колькі
Каляровая вясёлка:
Сінія, зялёныя,
Жоўтыя, чырвоныя!
Кажа Каця:
— Пабягу
І вазьму тую дугу.
Паглядзіце, паглядзіце,
Яна ў лузе, а не ў жыце,
А на лузе кветкі толькі —
І няма зусім вясёлкі,
Рады мы бясконца
Дожджыку і сонцу.

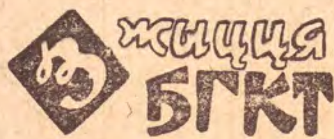
Для самых маленькіх

КОЗЛІК

БЕГАЎ КОЗЛІК ДА ВАДЫ —
ПРЫЧАПІЛІСЯ ДЗЯДЫ.
БЕГАЎ ЁН У АГАРОД —
АБАДРАЎ НАГУ АБ ПЛОТ.
У СУСЕДНІ ЗБЕГАЎ САД —
ТАМ СУСТРЭЎ МАЛЫХ РАБЯТ.
ТЫЯ КАЖУЦЬ:
— ГЭЙ, КАЗЮЛЯ!
ТЫ ПА ШТО ПРЫЙШОЎ —
ПА ДУЛІ?
ПА КЛУБНІКУ ЦІ МАЛІНУ
ЦІ ПА СМАЧНУЮ АЖЫНУ?
А КАЗЁЛ МАЛЕНЬКІМ:
— НЕ-Э-Э!
ДУЖА СУМНА
СТАЛА МНЕ-Э-Э!

Е. Лось

IX ПЕРШЫЯ КАНЦЭРТЫ

Калі на вёсцы праца гурткоў БГКТ укладалася даволі добра, то ў гэты час гарадскі гурток у Бельску не мог рушыць з месца. Нават цяжка было склікаць сход. Прычынай было тое, што людзі не ведалі, чым можна займацца ў такім гуртку. Беларусы, якія жывуць у Бельску, працуюць у розных установах і належаць да розных арганізацый, дзе не раз ставіліся пытанні аб развіцці нацыяналньай асветы і культуры. Але ставіць пытанні — гэта адна справа, а рэалізаваць — другая. І таму іменна людзі не хіліліся да гуртка, таму, што ён таксама «ставіў» справы, але мала рабілася ў гэтым напрамку.

Многія з беларусаў, якія жывуць у Бельску, паходзяць з вёсак. Гэта людзі, якія памятаюць вёску, памятаюць гульні і песні. І не толькі памятаюць, але надта любяць спяваць. Іменна ўсё гэта злажылася на думку стварэння харавога калектыву. З такой прапановай выступіла праўленне аддзела і гуртка. Думка аказалася рэальнай. Мала таго — вызваліла яна мары тых, хто любіць песню. Пачалі людзі зыходзіцца на рэпетыцыі пад кіраўніцтвам Аляксандра Лукашука. Вось што гаворыць Надзя Манаховіч, якая даязджае з Пасынак:

— Калі спяваю, тады чуюся шчаслівай, адпачываю, проста робіцца лягчэй, весялей. Здаецца, за песняй я ўсюды пайшла б

З Пасынак, якія адлеглыя ад Бельска ў 6 кіламетрах, даязджае таксама Уладзімір Весялоўскі і М. Пятроўскі. Некаторыя ўдзельнікі хору жывуць у Відаве і Грыневічах.

Члены хору выбралі праўленне калектыву ў асобах: Канстанцін Шымчук, Анна Прыступ і Ю. Жэпка. У іх руках знаходзяцца амаль усе арганізацыйныя справы гарадскога гуртка БГКТ.

Усе члены калектыву выказалі жаданне быць членамі БГКТ, бо яно «штосьці пачало рабіць».

Намаганні ішлі ў тым напрамку, каб як мага хутчэй можна было выступіць з канцэртам. Апрацавалі некалькі харавых песень для жаночай групы хору, дуэтаў, тэрцэтаў і сола. Так нарадзілася праграма. Першы канцэрт хор даў у Райках, наступныя ў Свірыдах, Вольцы Выганоўскай і ўрэшце ў Беластоку на акадэміі прысвечанай 40-годдзю «Грамады». Гэта былі першыя прычыны да радасці, а з другога боку імкненне стаць яшчэ лепшым калектывам. Зрэшты, першыя канцэрты ў Бельскім павеце ўспрымала насельніцтва вельмі цёпла, усюды віталі іх кветкамі і апладысментамі. І вось менавіта гэта заахвочвае да працы. У хаце ёсць шмат клопатаў, і цяжкасцей, бо амаль усе працуюць, трэба замяняць часта змены. Бельскі хор мужнее, расце яго мастацкі ўзровень і аўтарытэт. Пажаданым было б толькі тое, каб харавым калектывам больш цікавіліся тыя ўстановы і арганізацыі, якія да гэтага пакліканы.

А. КАРПЮК

Завочнікі вучацца

2 ліпеня 1965 года пачаліся заняткі студэнтаў - завочнікаў у Беластоцкай настаўніцкай студыі. На беларускую філалогію прыехала 17 студэнтаў - настаўнікаў. Заняткі будуць праводзіцца да 18 ліпеня, потым адбудуцца залікі і экзамены з беларускай мовы, літаратуры і іншых прадметаў. Пад канец ліпеня адбудуцца дыпломныя экзамены.

Зараз настаўнікі - студэнты вельмі многа працуюць, паўтараюць пройдзены матэрыял, рыхтуюцца да экзаменаў. (ліў)

ЛЮБА ПАРТЫЗАНКА

Быў 1942 год.

На польскай зямлі цягнулася панурая ноч гітлераўскай акупацыі. Далёка на ўсходзе войска Чырвонай Арміі змагалася з нямецкім акупантам. Дапамагалі ім ўсе людзі акупіраванай тэрыторыі, якім дарагая была Айчына і сваё жыццё. На тэрыторыі Белавежскай пушчы дзейнічаў партызанскі атрад імя Дзяржынскага.

Да нашай вёскі Плёскі заўсёды прыходзілі партызаны, якімі камандваў Касаўчэнка, савецкі камандзір прысланы ў тыл ворага змагацца за свабоду свае радзімы. Прыходзіў таксама камандзір узвода Куўшынаў, які быў разведчыкам і часта наведваў жыхара нашай вёскі Аляксандра Іванюка, які таксама быў разведчыкам.

Я хацеў бы апісаць здарэнне, якое мела месца ў нашай вёсцы Плёскі, Бельскага павета, у тыя цёмныя дні.

На канцы вёскі блізка лесу жыла сям'я Ніканора Іванюка. Сам Ніканор і яго жонка Сцепаніда былі ціхімі прыхільнікамі «новай улады» і былі ворагамі ўсіх тых, хто змагаўся з нямецкімі захопнікамі. Яго дачка, Люба, была знаёма з партызанамі і пакахала аднаго з іх, а менавіта Івана Карчэўскага з вёскі Кожына, які змагаўся з немцамі і загінуў у 1944 годзе. Бацькі ведалі аб гэтым і ўсімі спосабамі не давалі маладым сустракацца з сабою. Дайшло да таго, што бацька адкрыта сказаў, калі дачка будзе надалей весці знаёмства з гэтымі людзьмі з лесу, то ён заявіць аб гэтым немцам і пакажа тое месца, дзе яны выкапалі зямлянку. Што мела рабіць бедная дзяўчына?

Пачуўшы такую пагрозу, яна хутка пабегла да партызан у лес. Каля вёскі Гукавічы, пасля кароткай нарады, яны пастанавілі ратаваць сваё жыццё.

Восеньская ноч з 2 на 3 лістапада 1942 года была цёмная, і быў моцны вецер. Сям'я Іванюкоў спакойна лягла спаць. Непакоілася толькі Люба, якая ведала, што чакае яе бацькоў. У імя свайго кахання і жыцця партызан яна не пашкадавала жыцця сваіх бацькоў. Група партызан скрыта падышла да хаты Іванюкоў. Пастукалі. Але Ніканор пазнаў, хто гэта стукае, выскачыў з ложка і хацеў замкнуць дзверы, якія Люба пакінула адкрытымі. Раздаўся стрэл праз дзверы. Куля трапіла ў грудзі Ніканора, які павіс паміж дзвярыма. Партызаны выбілі акно, забілі маці, а Люба, забраўшы вопратку, пайшла з партызанамі. Была такая цемра і віхура, што нават суседзі і варта нічога не чулі. Партызаны хацелі яшчэ падпаліць хату, але баяліся, што ў такі вецер можа згарэць уся вёска. На другі дзень прыехалі нямецкія жандармы і дазволілі пахаваць сваіх кандыдатаў на «дапаможнікаў». Люба да канца вайны была ў радах партызан, а потым паехала ў Савецкі Саюз.

Уладзімір Казлоўскі
Плёскі

У ПОШУКАХ СТАРЫНЫ

Вёска Дашы.

ЛЕГЕНДЫ ДЗЯДЗЬКІ ЯФІМА

Мінуўшчына, старына дапамагае нам зразумець сучаснасць. Аб розных падзеях мінулых дзён, аб гістарычных здарэннях даведацца можна з падручнікаў гісторыі, але атмасферу штодзённага жыцця ў мінулым, спецыфіку адчуванняў і поглядаў з адных толькі падручнікаў пазнаць нельга. Часам пад сялянскаю страхою знайсці можна акрушыны гэтай старыны, часам у легендах, песнях, казках і вераваннях старых людзей дае аб сабе ведаць дух адышоўшай эпохі.

Вось і цяпер: сядзім мы з Яфімам Радчукам з вёскі Дашы ў яго хаце і прабуем паклікаць да жыцця дзіўны свет мінуўшчыны, свет русалак, чараўніц і дамавікоў. На двары лапаціць трактар і проста сорам было б траціць час на такія размовы, але дзядзька Яфім нарадзіўся тады, калі сяляне ў д'яблаў верылі так, як у сваю кішэню, а жыць для Яфіма прыйшлося ў той час, калі адной з асноўных праблем стаўся — трактар, і таму паслухаць дзядзьку Яфіма проста цікава.

— Русалкі, — гаворыць ён, — жывуць у Чорным моры. Адзін чалавек з Дашоў бачыў у звярынцу: гэта да пояса жанчына, а ад пояса рыба. У Расіі гэтыя стварэнні людзям паказвалі.

На жаль, не ўдалося мне ў Дашах сустрэцца з гэтым чалавекам, а дзядзька Яфім сказаў:

— Многа чаго расказвалі старыя людзі і аб д'яблах і аб страхах, але найлепш, калі чалавек не баіцца нічога. А вось вам прыклад.

Жыла калісьці, казалі, у нашай вёсцы адна ўдава, жыла, ды вось скажыце, нешта ў хаце страшыць пачало. Толькі ляжа ўдава спаць, а нешта крычаць пачынае: «Выкіну, выкіну».

Ішоў аднойчы салдат з арміі ды заначаваць захацеў у вёсцы. Солтыс яму і кажа:

«Завёў бы цябе да ўдавы нанач, але ва ўдавы нешта страшыць».

«Вядзі дзядзька», — сказаў салдат.

Толькі лёг салдат спаць ва ўдавінай хаце, ды нешта пачало крычаць: «Выкіну, выкіну».

Схапіўся салдат ды пачаў боты нацягваць, а тут як на злосць бот заціяўся і не налазіць на ногу. А над галавою нешта крычыць: «Выкіну, выкіну».

Не вытрымаў салдат і закрычаў:

«Ды кідай к чорту!»

І ў гэты момант нешта цяжкае бразнула аб зямлю. І як вы думаеце, што гэта было?

Грошы. Поўная торба грошай.

Падняў салдат з зямлі торбу і кажа да ўдавы:

«Ну, цяпер, Манька, дык пачнем мы жыць з табою».

Так салдат і ўдава сталіся багатымі.

— Быў і іншы выпадак, аб якім расказвалі калісьці. Было гэта можа ў Дашах, а можа і не ў Дашах, хто яго ведае. Ішоў аднойчы ноччу чалавек з вяселля, ды ішоў падхмелены, а ісці яму выпала якраз праз могільнік. На могільніку тым была якраз свежая яма выкапана, ды п'яны чалавек у гэтую яму і ўваліўся.

Сядзіць ён у гэтай яме, ды чуе ў кутку нешта варушыцца. Спачатку спужаўся, а потым: мац, мац, бачыць, а гэта казёл і як не дзіўна, а быў гэта яго ўласны казёл.

І так сядзяць у яме: казёл і яго гаспадар. Сядзелі мо' гадзіну, а мо' і болей, аж чуе гаспадар нешта тупае па могільніку.

«Чалавеча добры, — крычыць ён, — дапамажы мне вылезці з гэтай ямы».

Прахожы знайшоў недзе кавалак вяроўкі і ўзяўся выцягаць п'янага з ямы. А п'яны думае: «Выцягне мяне дык казёл астанецца ў яме. Яшчэ здохне да раніцы. Падам яму перш казла, а потым сам вылезу». І нічога не кажучы прывязаў казла да вяроўкі.

Цягне прахожы вяроўку, але калі ўбачыў, што гэта казёл, спужаўся страшэнна, піхнуў казла назад у яму, а сам пабег у вёску. У вёсцы расказаў ён людзям, што бачыў на могільніку чорта ў постаці казла, які гаварыў да яго чалавечым голасам.

Сабраліся людзі раніцаю ў працэсію, узялі з сабою папа, ды пайшлі на могільнік выганяць чорта. А чалавек, які сядзеў у яме паспеў за гэты час з яе выкарашкацца; ідзе ён ды бачыць, насустрач працэсія валіцца.

— Куды вы людзі ідзяце? — пытае.

— На могільнік — з ямы чорта выганяць, — адказваюць людзі.

— Які вам чорт, гэта ж я быў, — заявіў чалавек.

Думаеце, людзі паверылі? Яшчэ чалавека гэтага дурнем абазвалі.

Запісаў Ул. Паўлючук
Фота Паўлючук

(Працяг са стар. 1)

ных, асушыцца каля тысячы гектараў добрай ворнай зямлі, арганізуецца фаховую апеку сямі тысяч гектараў лугоў ужо змеліяраваных летась і ў мінулыя гады. Яшчэ, каб дабрацца да Дзеразінскіх балот — яшчэ, каб нетупскія багны падсушыць, паараць, засеяць травою замест асакі, што рэжа лыдкі...

Ой, яшчэ многа чаго. Не кажыце, што мая Сакольшчына толькі прыгожая, падобная на куст дзікай ружы, на якую можна паглядзець і пайсці далей — альбо саргaнізаваць на месяц—два гарцэрскі лагер з Беластока...

Не такі сакольскі лёс, не.

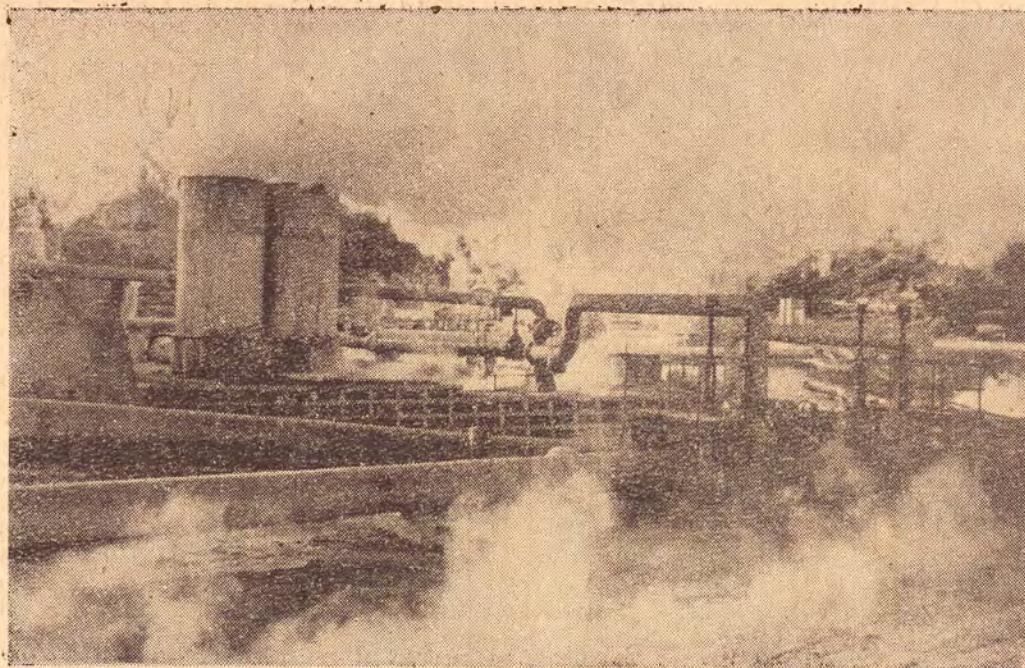
(СЯ)

Фота — Ул. Паўлючук

P.S. — Не злую я на Алёшу з Гайнаўшчыны, прызвычаенага да сваёй чыжоўска - беразоўскай паласы, дзе — як кажуць — нават жыта не заўсёды хоча расці, але толькі пшаніца; прызвычаенага да чарапічных дахаў і прасторных хат — шаляваных, з аздобнымі і моцнымі платамі.

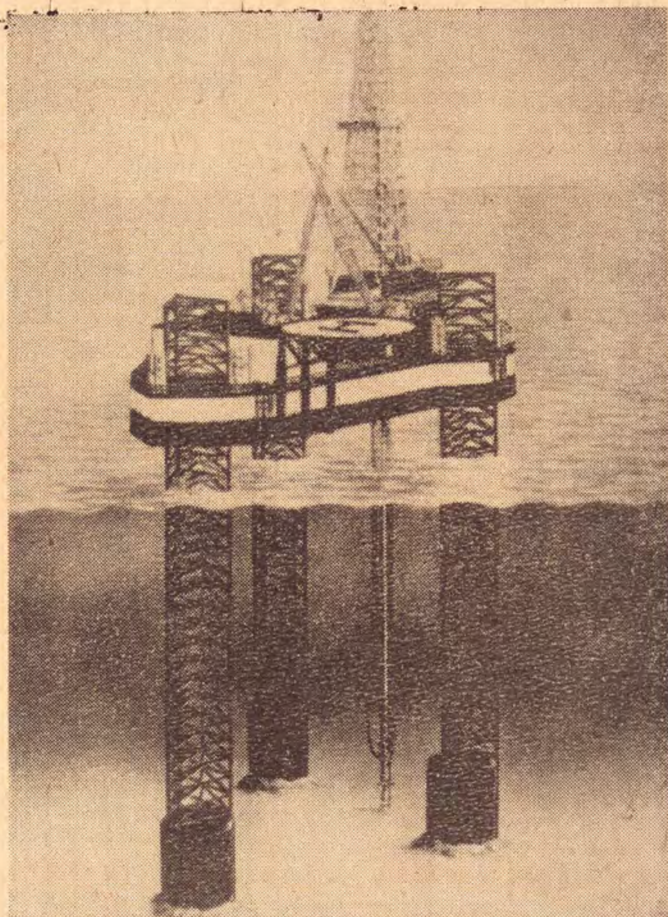
Краявід Сакольшчыны.

ПАДВОДНЫ ТУНЕЛЬ

Незадоўга на дне канала Ла-Манш паміж Францыяй і Англіяй ляжа тунель, па якім паедуць паязды, аўтамашыны. Зараз ідуць працы падрыхтоўчыя, якія даследуюць дно мора.

На здымку бачым абсталяванне для доследаў. Называецца яно «Нептун» (бог мора ў старажытных рымлян), і можа ў ім змясціцца 60 асоб. Акрамя таго «Нептун» ложа ўрэзацца ў дно мора на 600 метраў. (авл)

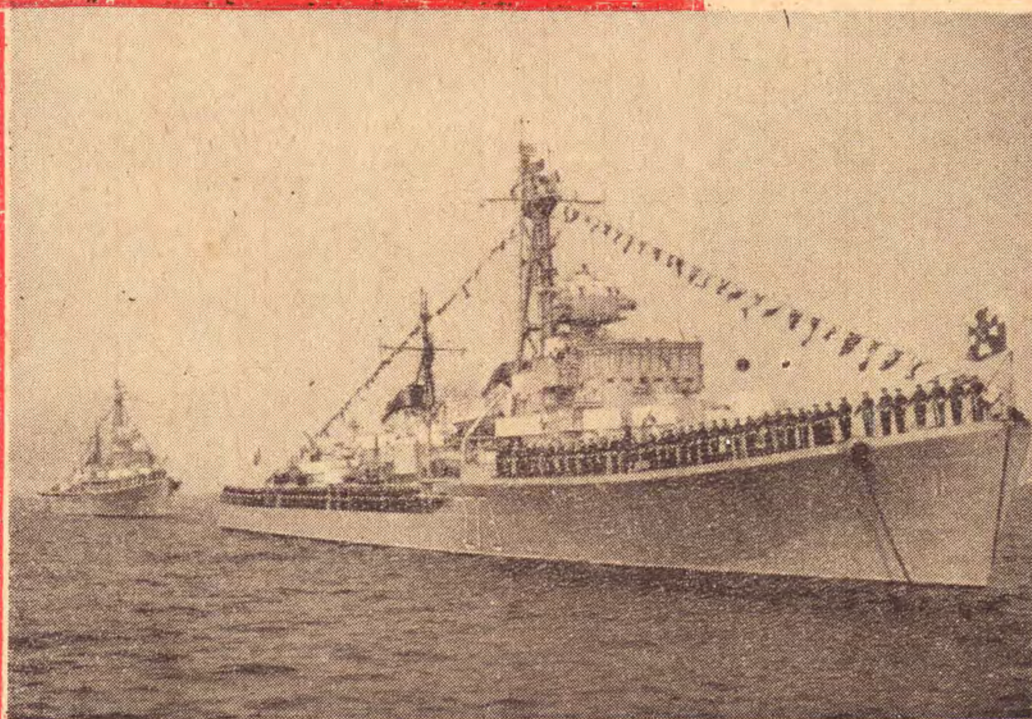

Электрычнасць з зямлі

У адной з мясцовасцей у Новай Зеландыі (вядома сваімі гарачымі крыніцамі — гейзерамі) збудавана электрастанцыю, якая выкарыстоўвае геатэрмічную энергію (цеплавая энергія зямлі).

Аж 90 працэнтаў электраэнергіі Новай Зеландыі атрымліваецца такім чынам. Гэта надта танная прадукцыя электраэнергіі.

На здымку: электрастанцыя працуе. (авл)

20 ГОД НАД МОРАМ

Доступ да мора для кожнай краіны — гэта як акно ў кожнай хаце. Наша мора 20 год таму назад вярнулася да нас. Святкаванне гэтай падзеі было вельмі ўрачыстае. Польшча славіцца сваім морам, сваім флотам, сваім суднабудаўніцтвам, у якім займае 6 месца ў свеце.

З выпадку Дня Мора адбыўся на балтыйскіх водах вялікі парад караблёў ваеннага польскага флоту. У госці да нас прыехалі на свята ваенныя караблі СССР і ГДР.

На здымку: фрагмент парада. (авл)

Новы „Тэмп“

Савецкія тэлевізары ахвотна купляюцца і ў нас. «Тэмпы» вядомыя тым, што рэдка псуюцца. Маскоўская фабрыка тэлевізараў пачала прадукцыю новага тыпу тэлевізара. «Тэмп — 6 — М». У бягучым годзе з фабрыкі выйдзе 115 тысяч такіх тэлевізараў. (авл)

ХТО БОЛЬШ ЛАПОЧА?

Некалькі вучоных - лінгвістаў узялося даследваць, колькі гаворыць чалавек за адзін дзень. Ну, і вядомая рэч, вучоныя хацелі таксама даведацца, наколькі больш гавораць жанчыны ад мужчын. Вынікі іх даследванняў здзівілі ўсіх: аказалася, што **мужчыны гавораць больш**, чым жанчыны! За 16—17 гадзін жанчына гаворыць каля трох гадзін, а мужчына 3,3 гадз., гэта значыць, на 10 працэнтаў больш. У штодзённай размове жанчына ўжывае 28 тысяч слоў, а мужчына — каля 310 тысяч слоў. Так страшная розніца ў «лапатні» жанчыны і мужчыны бярэцца ад таго, што жанчыны выказваюць свае думкі ў сціслай форме, без лішняй мнагаслоўнасці. Затое мужчыны «лапочуць» без канца і меры.

Гэтыя дадзеныя датычаць нямецкага гарадскога насельніцтва. У Францыі, напрыклад, гавораць амаль на дзесяць працэнтаў больш, чым немцы, але час страчаны на гутарку такі самы. Справа ў тым, што французы гавораць хутчэй, хутчэй «сыплюць словамі»

(а—ся)

аляксей карпюк

ПУШЧАНСКАЯ АДЫСЕЯ

За ноч адмахалі мы полем, балотам і лесам кіламетраў з трыццаць. Уваходзім у Белавежскую пушчу. На світанні апынаемся ў хвойніку. Скарыпін выбірае месца для стаянкі.

— Тут дарога блізка! — заўважае пехта.

— Па ёй ездзяць раз у тры гады! — супакойвае другі.

Скарыпін адпраўляецца ў кусты, глядзіць.

— Няезджаная даўно... — няўпэўнена кажа вярнуўшыся.

— Далей не пойдзем, а то ног не магу валачы!

— І я выдыхся зусім!

— Яшчэ і лепш, што дарога, — разважае Скарыпін. — Дзе-дзе, а каля яе шукаць нас не стануць. Будзем дняваць тут! — паказвае на снег пад сасёнкамі.

Цяжка падаюць на зямлю мяшкі.

Толькі потым, калі і сам паблукаў па лясах, не адзін месяц, я зразумеў Скарыпіна. Людзям, якія вымушаны часта лазіць па глухіх і бязлюдных кутках, падсвядома хочацца быць бліжэй да абжытых мясцін.

Усё з той жа фамільярнасцю камандзір звяртаецца да мяне:

— Цёзка, пойдзеш на варту!

52

У мяне пісталет. Паспешліва расшпільваю кабуру.

— Не! — пярэчыць ён. — На, вазьмі маю дзесяцізарадку.

Не веру сваім вушам, але выцягваю руку, бяру.

— Толькі ведай, яна перароблена на аўтамат! Раз націснеш, патроны ўсе і выскачаць. Бяры запасныя магазіны, — дастае ён іх з халявы.

Выходзіць. Скарыпін не сумняваецца, што я ўмею абыходзіцца з любым відам зброі. І даґярае мне лёс цэлай групы. Лічыць за чалавека, які найменш стаміўся. Усё вельмі лесціць. Дзіва што!

— Зразумела...

Выбіраю месца, адкуль відаць дарогу. Станаўлюся за ядлоўчыкамі — густымі і стромкімі, як кіпарысы. Азіраюся. Жах! Хлопцы, нібы курапаткі, проста падаюць у снег, падцягваюць пад бараду калені, збіраюцца так засынаць. Пару чалавек ломяць галінкі.

Настае дзень. Баляць ногі. Нагінаю бярозку, саджуся на пружыністую дугу, гойдаюся і думаю. Ёсць пра што. Першы раз у жыцці стаю на варце. За ўсю вайну першы раз у мяне такая яснасць на душы. Не трэба ні хітрыць, ні прыкідвацца, ні ашукваць кагосьці. У маіх руках зброя, за мной сябры, і мы ствараем самастойную і незалежную малую дзяржаву. Я поўны пераможнай радасці, рашучы і гатовы на ўсё. Хочацца зрабіць штосьці незвычайнае, аж крыўда бярэ, што няма выпадку прымяніць сваю энергію! Перада мной усё гэтак жа маўкліва маячыць стары лес і гудзе вецер у кронах. Тырчаць голыя дубцы асінак, бярозак, арэшнікy. Непарушна вісяць, нібы з жоўтых бляшак, лісты на дубках. У галаву лезуць рамантычныя, не зусім для мяне зразумелыя словы.

Дагэтуль я ведаў, што нармальныя людзі начуюць. Партызаны ўсю ноч ідуць, ставяць міны, робяць засады, вынюхваюць, выследжваюць, а потым — д н ю ю ц ь.

53

Выяўляецца, — дарога, па якой часта ездзяць немцы, ужо не дарога. Яна — б а л ь ш а к.

У Свіслачы не проста жывуць немцы і паліцаі. Там стаіць — г а р н і з о н.

Найбольшую пашану выклікае таямнічае слова — с у в я з н ы. Чалавека такога партызанам назваць мала. Днём ён расхаджвае па гарнізонах, таўчэцца сярод немцаў, мо' нават выпівае з імі, смяецца, — падглядвае, выпытвае, а ноччу пра ўсё дакладвае ў атрад, брыгаду. Яго дом уяўляецца калі не з рацыямі, то прынамсі з тэлефонамі...

Па дарозе прабягае заяц. З вушанкі за шыю спаўзае штосьці халоднае. Засаджваю руку пад кашулю, дастаю льдзінку. Здымаю шапку, абабіваю яе ад снегу, ігліцы. Потым зноў гляджу, слухаю, мяркую.

Так і не агледзеўся, калі мінуў час. Разбірае і мяне дрымота. Трэба мяняцца. Злажу з гушкаўкі, іду да таварышаў.

Крыху ўжо ведаю пра хлопцаў. Вось два пажылыя дзядзькі, каторыя ляжаць зводдаль ад усіх на яловых лапках, — падрыўнікі. Яны ў раёне Бераставіцы пусцілі пад адхон аж тры паязды.

Далей ляжаць хлопцы, якія падарвалі кацёл на Берастаўіцкай электрастанцыі, а ім дапамагала ў Беластоку таямнічая Маруся. Яна прыязджала ў лес да іх нават з немцамі — антыфашыстамі.

Ляжыць разведчык Чырвонай Арміі, побач былы сакратар нашага райкома камсамола Ваня Баркоў.

З усіх толькі Баркоў і разведчык маюць на сабе зручныя і цёплыя дэсантныя курткі з цыгейкавым каўнярам. Аднак і гэта іх не ратуе ад холаду. Не ведаю, ці ёсць яшчэ што-небудзь цяжэйшае за відовішча, калі людзі спяць на снезе. Зямлістыя шэрыя твары. Цяжкае перарывістае дыханне. У некаторых дрыжаць калені ў такт чуецца жаласлівае скуленне, а боты бязладна аруць снег. Адчуваю жаласць і павагу.

54

ТРЫБУНА чытачоў

Вёскай кіруюць жанчыны

Ужо дзесяць год солтысам у Вольцы Тарахоўскай, Гайнаўскага павета, з'яўляецца Аляксандра Назарук. Абавязкі солтыса яна пераняла на сябе зараз пасля смерці бацькі, які дагэтуль выконваў гэтую функцыю. Аднавяскоўцы маюць давер да гэтай жанчыны і ўжо тры разы па чарзе выбіраюць яе солтысам. Кажуць, што ніхто другі так не пакіруе справай вёскі, як Аляксандра Назарук. Дзякуючы яе старанням часткова чынам, а рэшту шарваркам пабудавана прыгожую жвіраваную дарогу з вёскі Волькі Тарахоўскай да Чаромухі адлеглай у 3 кіламетры. Раней на гэтай дарозе было па калені балота, немагчыма было прайсці, а не толькі праехаць. Да гэтага часу ў вёсцы не было брукаванай вуліцы і ў час мокрай пары года людзі тапіліся ў балоце.

Дзякуючы арганізатарскай ролі солтыса сяляне прыступілі да будовы брукаванай маставой. У вёсцы існуюць грамадскія і палітычныя арганізацыі як: ПАРП, Гурток вясковых гаспадынь, Сельскагаспадарчы гурток і іншыя. Ва ўсіх гэтых арганізацыях Аляксандра Назарук з'яўляецца актыўным грамадскім дзеячом. Кожны заложаны ў вёсцы гурток праяўляе вялікую актыўнасць і ў кожным з іх многа жанчын, якія выказваюцца актыўнай працай. Трэба дадаць, што кіраўніком школы ў Вольцы Тарахоўскай з'яўляецца таксама жанчына, настаўніца, Надзя Аўдасюк, якая таксама актыўна ўдзельнічае ва ўсіх пачынаннях вёскі і памагае ажыццяўляць яе планы. Словам вёска, якой кіруюць жанчыны і то кіруюць зусім добра.

Янка Б.
Гайнаўскі павет

Каштоўная ініцыятыва

З ініцыятывы ГРН у Белавежы жыхары гэтай асады вырашылі грамадскім чынам прыступіць да пабудовы дзетсада і купальнага басейна. Ужо на дзетсад падрыхтавана тэхнічная дакументацыя і падрыхтаваны будаўляны матэрыял. Працаўнікі надлясніцтваў у Белавежы і Звярынцу грамадскім чынам на месца будовы даставілі жвір і каменне. Кошт будовы дзетсада складае суму 670 тыс. зл., а купальнага басейна больш як 400 тыс. зл. Павятовая рада нарадовая ў Гайнаўцы падтрымала гэту ініцыятыву і прызнала на пачатковыя працы 250 тыс. зл.

Я. Козак

Догляд

Водныя суполкі Бельшчыны даглядаюць тысячу кіламетраў равоў на сенажацях, пашах і ворных землях плошчаю 14.787 гектараў, а таксама 601 гект. дрэнаваных земляў, 244 км рэк і каналаў, звыш дванаццаці тысяч загаспадараваных сенажяцяў — у тым ліку, 7.277 гект. наводненых.

Як бачым, ёсць што рабіць. (ся)

Наш музыкант

Віктар Мартынюк — гэта малады яшчэ хлопец. Жыве ён у вёсцы Паўлы, што на Бельшчыне. Дзіцячыя гады правёў ён дома ў сваіх бацькоў на гаспадарцы. Пасвіў каровы і авечкі. Галоўнай яго пацехай быў губны гармонік. Калі пасвіў каровы, заўсёды ён на ім іграў. А як зайграе на гармоніку, аж люба паслухаць. Віктар Мартынюк пачаў падрастаць. Быў ён ужо здаецца ў V-тым ці VI-стым класе, калі яму бацькі купілі малога акардэоніка. Іграў ён цэлымі днямі. Потым пайшоў да музыканта Аляксандра Маргуна. Маргун некалькі разоў паказаў Віктару, як трэба іграць, і той больш не патрабаваў да яго прыходзіць. Мартынюк стаў хутка куды лепш іграць ад Маргуна. Пачалі наймаць яго на вяселлі, на забавы. Нікому ён не адмаўляў, і кожную просьбу з прыемнасцю выконваў. Пасля за заробленыя грошы купіў барабан. Меў ён добрага сябра Аркадзіка Мароза, які спрытна ўмеў барабаніць. Калі яны зайгралі ўдвух, не можна было наслухацца. Закончыўшы сёмы клас пачатковай школы, В. Мартынюк узяў на выплат вялікі акардэон «Вельтмейстар». Ну і быў ён задаволены з яго. Першы раз зайграў на ім на «запусты» ў сваёй роднай вёсцы. Каб вы ведалі, як ён іграў і якая была тады забава. Хто і ніколі не гуляў, то пачаў гуляць пад такую музыку. Весткі пра такога музыканта разыходзіліся ўсё шырэй і шырэй. Як усіх музыкантаў, так і Віктара сталі моцна любіць не толькі са сваёй вёскі дзяўчаты, але і з навакольных вёсак. Некаторыя так яго пакахалі, што без яго жыць не могуць.

Цяпер такі ж прыгожы час. Вясна — пачатак лета. Вечарам, калі з рэчкі выходзіць сівы, густы туман, Віктар бярэ акардэон і над рэчкай як зайграе якую-небудзь рускую, беларускую ці польскую песню, то аж сэрца замірае. Калі ён іграе, людзі не спяць, выходзяць на вуліцу і слухаюць. Такога музыканта, як Віктар Мартынюк з Паўлаў, няма мусіць на ўсёй Беласточчыне. Ён столькі прыносіць задавальнення людзям, парушае столькі душэўных пачуццяў сваёй музыкай, што проста нельга выказаць гэтага. Як добра, што ў нас у Паўлах ёсць такі цудоўны чалавек.

В. Колька
Паўлы

Пчалавод Внушынскі

Ёсць такія гаспадары ў нас, якія толькі пачуюць, што каму-небудзь добра аплацілася тая ці іншая культура дык абавязкова і яны за гэта бяруцца, нягледзячы на тое, ці маюць да гэтага адпаведныя ўмовы. Нават можна сустрэць такіх гаспадароў, якія закантрактавалі па шэсць сельскагаспадарчых культур, а толькі з трома з цяжкасцямі ўпраўляюцца. Справа ў тым, што ўсяго належна не хапае часу дагледзіць.

Бывае гэтак і з жывёлагадоўляй. Сусед гадуе пяць кароў, дык і мне ж варта столькі ж гадаваць, таму што агульнае, супольнае, масавае. І так часам выходзіць, што неразважная колькасць кароў «дояць гаспадара» асабліва зімою і на прадвесні. Але гэта неразважныя, негаспадарныя сяляне так паступаюць. Добрай з'явай ёсць тое, што штораз больш гаспадароў такіх, якія пачынаюць займацца адным напрамкам як, напрыклад, толькі жывёлагадоўляй, альбо толькі кантрактацыяй паасобных культур або пчалаводствам.

Аб адным вядомым у нашай аколіцы пчалаводзе я хачу коратка расказаць. З'яўляецца ім Сцяпан Внушынскі з Крывой, што ў Бельскім павеце. Родам ён з Трасцянкі, год працаваў у Альшанскім ваяводстве. У Крывую прыехаў даглядаць спулдзельчую пасеку ў 1953 годзе.

Ад гэтага часу пачаў ён закладаць сваю гаспадарку. З жонкай Жэняй пабудаваў цагляны дом, хлеў з гліны, засадзіў сад, жываплот, а крутом абгарадзіў драцяной сеткай. Усе працы Внушынскага змеханізаваныя пры абсталёўванні вулей, таму што выкарыстоўвае да гэтага ўласны рухавік. Ездзіць матацыклам «Юнаком». Аддыхае ён заўсёды ў час тэлевізійных перадач.

У 1962 годзе атрымаў дыплом майстра пчалаводства. Валодае таксама багатай пчалярскай біблiятэкай, піша артыкулы са сваёй практыкі ў рэдакцыю «Пчалаводства».

Павялічана пасека Внушынскага з'яўляецца трэцяй. Прыходзіцца яму часта выязджаць і правадзіць лекцыі і вучыць адсталых плачаводаў.

Уладзімір Весялоўскі
Пасынкі

Скарыпін ад маіх крокаў прачынаецца, і такім цвярозым голасам, быццам і не спаў, пытае:

— Ну, што там у цябе на дарозе?

— Цішыня. Адно зайцы бегаюць... Мяняцца прыйшоў...

Між намі яшчэ ўчора ўстанавілася нейкае давер'е і разуменне. З першай сустрэчы Скарыпін паказаў, што лічыць мяне за чалавека, якога не трэба правяраць. Гэта ў яго голасе і цяпер.

— То будзі крайняга, чаго цырымонішся! — сіпіць ён.

А што буду рабіць я? Не. Хоць і быў у лагеры смерці, але вось гэтак заснуць на снезе немог бы. Асабліва цяпер, калі дзесяць сутак адсыпаўся ў цёплым сене суседскіх гумнаў, пакуль бацька здабываў мне боты, а кравец пацягваў сукном кажух. Усё роўна давядзецца хадзіць, мерзнуць, тупаць, каб не акалець. Ды і хлопцам хочацца зрабіць штосьці добрае:

— Перадумаў. Павартую, а вы паспіце сабе, ладна...

— Як хочаш...

У Скарыпіна выходзіць гэта па-мужчынску, ён ані не дзівіцца і не захапляецца маёй ахвярнасцю. Толькі выпроствае і згінае ногі, трэ калені, сыкае, а тады нацягвае на лоб вушанку, паварочваецца ад мяне і адразу засынае.

Вяртаюся на варту, нагінаю бярозку ізноў. Цяпер час вельмі доўжыцца, ды адступаць няёмка.

Дзесьці каля полудня па мёрзлай каляіне загрукаталі колы фурманкі. Каму спатрэбілася тут праязджаць? Насцярожваюся. На ўсякі выпадак адбяспечваю дзесяцізарадку, кладу на развілку ядлоўца, прыстаўляю прыклад да пляча, бяру на прыцэл дарогу.

Паказваецца белая конская галава з чорнымі мушкамі вакол вока. Выплывае канец аглоблі, хамут, набэдрыкі і магутны бок сівага каня. Затым паўзе перадок воза, а на ім у саматканай світцы — скурчаны фурман. Далей... немцы! Падцягнутыя, здаволеныя, бяспечныя, са свежымі тварамі, у пілотках набакір, з цыгарэтамі ў зубах.

(Працяг будзе)

55

У Хітрай

У нашай невялічкай вёсцы, бо каля 50 хат, таксама ўсё мяняецца. Зараз будуюцца мураваныя дамы. За тры апошнія гады прыбыло іх аж пяць. Пачынае будавацца злеўня малака. Фундамент ужо зроблены. Сяляне грамадскім чынам возяць жвір і каменне. Немалую ролю ў гэтым адыгрывае сельскагаспадарчы гурток, які на будову злеўні прызначыў пэўную суму грошай.

Грыша Парфенюк
вёска Хітра

Дарагое «Сэрцайка»!

Надумалася я напісаць да Цябе і прасіць парады.

З Грышай пазнаёмілася я два гады таму назад. Жывем мы і працуем у адным горадзе. Ён часта прыходзіць да мяне і мы разам ходзім у кіно і г. д.

Але я ўжо заўважаю, што Грыша ад нейкага часу інакш стаў адносіцца да мяне. Заўсёды мае да мяне «прэтэнзіі», хаця ён ніколі не бачыў мяне з іншым. Тлумачыць, што хоча перакананацца, ці варта сябраваць (хадзіць) са мною. Я вельмі моцна кахаю Грышу і не ведаю, як паступіць у гэтай сітуацыі. Ці верыць яму, ці не. Баюся, каб ён мяне не пакінуў пасля гэтага, як удасца яму намовіць мяне. Не ведаю, ці не мае ён іншай дзяўчыны і так мо' толькі выкручваецца, што калі мяне не намовіць дык пакіне. Але я яго таксама ніколі не спаткала з іншай.

Парай «Сэрцайка», як паступіць, ці паслухаць яго ці не?

Галена

Дарагая Гэленка!

Вельмі добра, што ты ў самы добры час, як кажуць, напісала да мяне. Відаць з цябе разумная дзяўчына. Катэгарычна раю табе не паслухаць Грышы, не дайся намовіцца яму. Вельмі многа хлопцаў, якія нават кахаюць сапраўды, паступаюць у такі іменна спосаб. Бо што яны трацяць? Яны толькі скарыстоўваюць, а дзяўчатам бяда. А калі споўняць свае намеры, тады найчасцей пакідаюць, перастаюць кахаць, нават тыя, якім здалося, што яны сапраўды закаханыя. Таму кожная дзяўчына павінна шанаваць сябе. Калі ты паступіш так, як я табе раю, дык Грыша, калі цябе сапраўды кахае, яшчэ больш пакахае і больш будзе цябе цаніць, а калі толькі цябе зводзіць дык мо' і пакіне. Але ў такім выпадку не мела б ты каго шкадаваць, бо каханне без узаемнасці нікому шчасця не прынясло.

І яшчэ раю табе, паслухай маёй парады. Тады напэўна будзеш мне ўдзячна.

Усяго добрага жадае

Сэрцайка

КІНО

Праграма

20 — 25.VII.1965 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа

„Żebro Adama" (USA), 20—21. „Czas miłości" (rumuński), 22—23. „Pięciu" (polski), 24—25.

Кляшчэлі

„W pogoni za meteorytem" (czeski), 20—21. „O czymś innym" (czeski), 22—23. „Beata" (polski), 24—25.

Нарва

„Między brzegami" (polski), 21—25.

Нараўка

„Więzy krwi" (radz.), 21—25.

Чыжы

„Królowa Krystyna" (USA), 21—25.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„My mężczyźni" (radz.), 21—23

Бранск

„Między nami złodziejami" (czeski), 20—21. „Skarb" (polski), 22—23. „Strzał we mgle" (radz.), 24—25.

Орля

„Dwója z wychowania" (radziecki), 21—25.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок

„Mein Kampf" (szwedzki), 20—21. „Życie raz jeszcze" 24—25. „Śmierć Tarzana" (czeski), 22—23.

Міхалова

„Noc szpiegów" (franc.), 20—21. „Zakochani są między nami" (polski), 22—23. „Na tropie policjantów" (angl.), 24—25.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік

„Car Kałojan" (bułgarski), 20—21. „Teresa Desugeraux" (franc.), „Głos ma prokurator" (polski), 24—25.

Нурэц

„Ulica nadmorska" (radz.), 20—21. „Podróż w kwiecień" (radziecki), 22—23. „Pięciu" (polski), 24—25.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Macario" (polski), 20—21. „Nieprzyjaciel u progu" (radz.), 22—23. „Beata" (polski), 24—25.

Янаў

„Banda" (polski), 21—25.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск

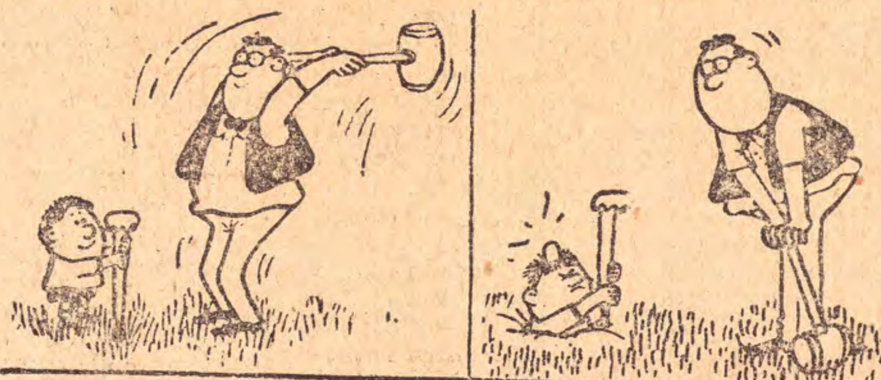
„Zalotnik" (franc.), 24—25.

Новы Двор

„Zdradziecki strzał" (radz.), 24—25.

У мясцовасцях Дубіны, Райск, Сухаволя, Сідра, Шудзялава фільмы высвятляцца не будуць.

Гумар і сатыра

ДОБРЫ ЗРОК

— Гэта што вунь там уверсе, Марс?

— Не, Венера!

— Божа мой, як вы адрозніваеце дэталі на такой адлегласці?

Перш чым стукаць кулаком пэ стале, паглядзі, ці не тарчыць с: стала цвік.

— Як мы вам падабаемся?

Станіслаў Шушкевіч

ПАПЯРОВАЯ ІСТОТА

Да кожнай справы падбіраў ключы,
Усім мараль чытаў, усіх вучыў,
Яго прамовы палкія абавязкова
Былі напісаны другімі слова ў слова,
А без паперы — вусны на замок,
Ці дубянеў язык, рабіўся, як калок.
Няма паперкі — і не варт граша...
Напэўна, папяровыя і розум, і душа.

— А ваўкі тут водзяцца?
— Не.
— А свінні?
— Па нядзелях трапляюцца...

1 x 3

— Дазвольце заважыць, сябры, што цяпер спорт пранікае ў найбольш глухія закуткі. Вось у нашай вёсцы зараз адбудзецца матч з камандаю суседняга сяла, — сказаўшы гэта, Кастусь выцер пот на ілбе і далей лапатаў свае мудрасці. — Цяпер не тое, што за цара: спатыкаліся вёскі толькі ў кулачным баю — падбівалі фанары пад вачыма, расшчаплялі насы на трэскі. Цяпер ўсё адбываецца культурна. І так, час пачынаць матч! — крыкнуў Кастусь і засвістаў, бы салавей - разбойнік.

На свіст выбеглі каманды. Усе наўкола дружна запляскалі ў далоні.

— Трымайцеся нашы!!! — крычалі адусюль.

Кастусь засвістаў перарывіста. На гэты знак спартсмены занялі свае месцы, левыя і правыя. Кастусь паставіў пасярэдзіне мяч і ледзь прасвістаў, як мяч маментальна апынуўся паміж нагамі спартсменаў.

Мяч захапіў левы край і пагнаў яго да варот праціўніка. Ратуючы сітуацыю правы край суседзяў кінуўся наперарэз :, як бы спатыкнуўшыся, упаў пад ногі таго, хто гнаў мяч. Той пераваліўся цераз патыліцу і застыў, бы каўбаса на патэльні.

Кастусь засвістаў і гульня спынілася, а ўсе наўкола крычалі, раўлі.

Неспадзявана, пакалечаны, устаў і кульгаючы пайшоў на сваё месца. Кастусь аднавіў гульню. Ён меў ужо намер выклікаць запасовага спартсмена, калі заўважыў, як пакалечаны зноў схапіў пад свае ногі мяч і пагнаўся з ім, бы арабскі конь, проста на вароты праціўніка. Аднак абаронца перахапіў ад яго мяч і перакінуў у цэнтр. Пакалечаны зусім не выглядаў на пакалечанага, ён кінуўся ў цэнтр, штурхануў локцем аднаго - другога, і дабраўся да мяча.

Кастусь засвістаў.

Суседзі пакрыўдзіліся і пачалі вішчаць.

— На мыла суддзю Кастуся, на выган яго, кароў пасці!

Хтосьці кінуў у Кастуся бутэлькаю ад «мандарынкі», зараз потым мякка пляснуў па карку жоўты агурок - насеннік. Каля мяча ўчынілася звалка. Адзін спартсмен ад моцнага ўдару абвесіў бараду, бы Напалеон на Эльбе, і сеў на траву, лёг на ёй крыжам. Да пабітага падбеглі сваякі і знаёмыя. Узнялася вялікая трапня ў хвост ды ў грыву...

Хтосьці спытае, які быў рэзультат матча? Ведаю і скажу: рэзультат быў 1:3, у карысць нашай роднай вёскі. З нашай каманды адзін ходзіць на перавязку да пункту аховы здароўя, а з суседняга сяла аж трох!

Што ж, людзі добрыя, відаць наша моладзь забыла ў сваёй цяперашняй мудрасці, што ад стварэння свету далікатнасць яшчэ нікому не пашкодзіла. Без далікатнасці цяжка жыць: трэба хадзіць на перавязкі або ляжаць у гіпсе...

Дзядзька Левон

АДПАЧЫЎ

— Вечарам я цудоўна правёў час!

— Вы напэўна былі ў тэатры?

— Я — не. Была мая жонка!

АХ, ВОСЬ ЯК!

Гаспадыня пакоя ўсхвалявана стукала ў дзверы свайго жыхара.

— Што вы там робіце!

— Нічога, я толькі іграю на скрыпцы.

— Дзякуй Богу, — адказала гаспадыня, — а я ўжо думала, што вы адпілоўваеце ножкі ў ложку.

УРОК ХІМІІ

Прафесар: — Што станецца з золатам, калі яго пакінуць на адкрытым паветры?

Вучань: — Яго ўкрадуць.

БЫВАЕ І ТАК

— Што за моладзь пайшла! — бушаваў Віктар у аўтобусе. — Ніякай прыстойнасці, ніякай ветлівасці!

— А чым жа вы незадаволены? — спытаў сусед. — Малады чалавек адразу ж уступіў вам месца, і вы сядзіце!

— Так, але ж мая жонка ўсё яшчэ стаіць!

ТАКТОЎНАСЦЬ

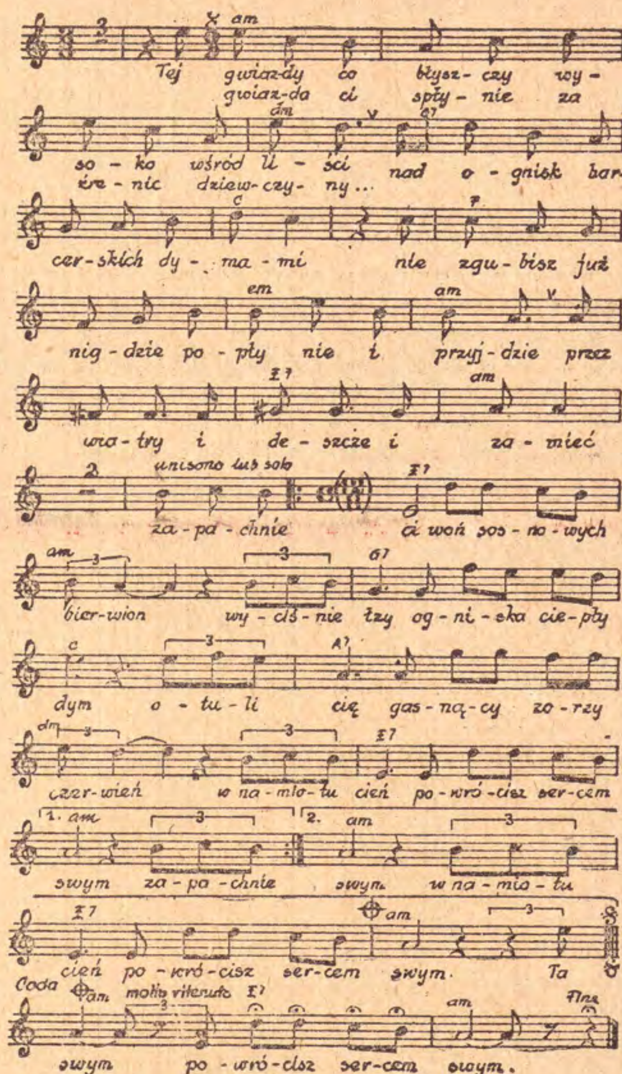
— Бачыце, паважаны, калі мы з жонкай сваромся, дык робім гэта без сведкаў, дзяцей мы на гэты час выганяем з дому.

— Ах, вось як! Ну, цяпер мне зразумела, чаму вашых дзяцей я ўсё бачу на вуліцы!

Песні па заяўках

Па просьбе настаўніцы **Валі Вакулы**, з вёскі Цялушкі, Бельскага павета, змяшчаем песню:

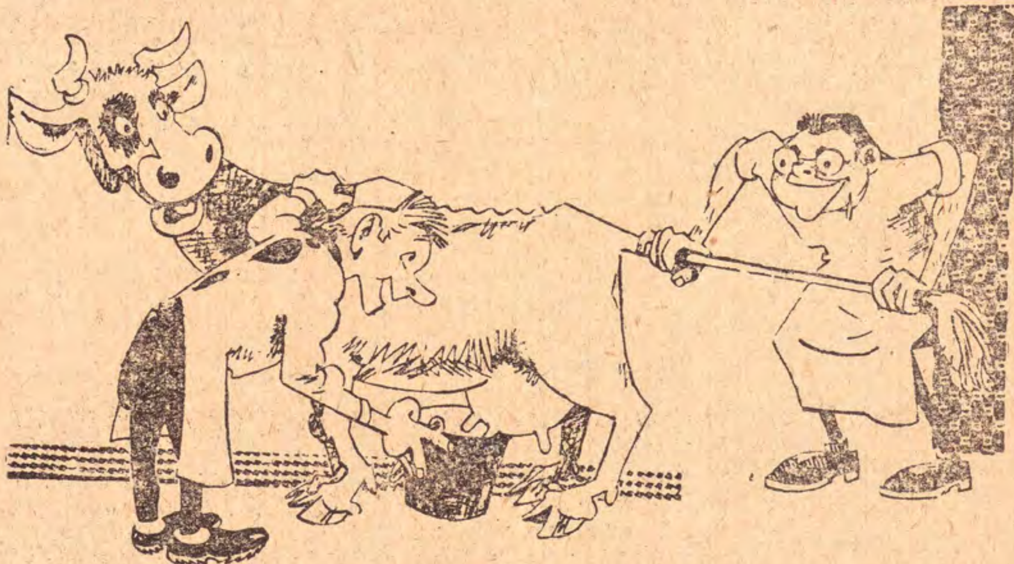
GWIAZDY BIWAKOW

Słowa:
Henryk Gaworski

Muzyka:
Mateusz Swięcicki

Tej gwiazdy, co błyszczy
wysoko wśród liści
Nad ognisk harcerskich dymami,
Nie zgubisz już nigdzie —
Przypłynie i przyjdzie
Przez wiatr i deszcze, i zamieć.
Ref.
Zapachnie ci
Woń sosnowych bierwion
Wyciśnie łzy
Ogniska cierpki dym
Otuli cię
Gasnącej zorzy czerwień
W namiotu cień
Powrócisz sercem swym.
Ta gwiazda ci spłynie
Ze źrenic dziewczyny
Tej jedynej, jedynej na świecie
I nagłym płomieniem
W przyjaciół spojrzeniu
Serdecznie, gorąco zaświeci.
Ref.
Zapachnie ci...
Ta gwiazda, co błyszczy
Wysoko wśród liści
To gwiazda harcerzy i ptaków
Ukochasz ją mocno,
Jak życie i wiosnę,
Jak radość harcerskich biwaków.
Ref.
Zapachnie ci...

— Качай мацней, мала-ко яшчэ не цячэ!..

Ніва

Adres redakcji Białystok, ul Wesołowskiego 1. Telefony red. naczelny 25-05 centrala 34-41 do 45 Warunki prenumeraty miesięcznie – 2,40 zł. kwartalnie – 7,20 zł. półrocznie – 14,40 zł. rocznie – 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje – Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Bltk C-3